

MISKOLCI INTEGRÁLT ÓVODAI INTÉZMÉNY
VÁRHEGY ÚTI TAGÓVODÁJA

**„EGÉSZSÉG, MOZGÁS, KÖRNYEZET, MINT A
JÖVŐNK ALAPJA”**

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Készítette: A MIÓVI Várhegy Úti Tagóvodájának nevelőtestülete

Hatályos: 2025. szeptember 1.

2025.

Tartalom

1	Óvodánk szociokulturális háttere	3
1.1	Személyi és tárgyi feltételek.....	3
2	Gyermekek.....	4
3	Óvodakép	4
4	Óvodai nevelésünk céljai.....	4
5	Óvodai nevelésünk alapelvei.....	4
6	Óvodai nevelésünk feladatai	6
6.1	Az egészséges életmód alakítása.....	6
6.2	Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés.....	7
6.3	Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	7
7	Óvodánk egészségfejlesztési programja	9
7.1	Óvodánk egészségfejlesztési feladatai	10
8	Esélyegyenlőség biztosítása, különleges bánásmódot igénylő gyermek fejlesztése, fejlődésének segítése	13
8.1	Sajátos nevelési igényű gyermekek.....	13
8.2	Tehetségigéretű gyermek.....	14
8.3	Tehetséggondozás	14
9	A nevelés keretei és tartalma.....	16
9.1	Egészséges életmód alakítása.....	16
9.2	Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	21
9.3	Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés.....	23
10	Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai.....	25
10.1	Játék.....	25
10.2	Verselés, mesélés	27
10.3	Ének, zene, népi játék, tánc	29
10.4	Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	31
10.5	Mindennapos mozgás	33
10.6	A külső világ tevékeny megismerése	40
10.6.1	A környezet védelme	42
10.6.2.	Matematikai tartalmú tapasztalatszerzés	44
10.7	Munka jellegű tevékenységek.....	46
10.8	A tevékenységekben megvalósuló tanulás	48
11	Ünnepek, hagyományok	49
12	A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	50
13	Óvodánk kapcsolatai	51
	Irodalomjegyzék	54

1 Óvodánk szociokulturális háttere

A Miskolci Integrált Óvodai Intézmény Várhegy Úti Tagóvodája Miskolc-Tapolcán, üdülőövezetben, az erdő és a természet közvetlen közelében helyezkedik el. Nevelő és fejlesztő munkánkat családi légkörben végezzük. Négy csoportos óvodánkat meghitt hangulat és nyugodt, családi légkör jellemzi. Vegyes csoportokban zajlik a nevelés és fejlesztés.

A lakosság összetétele sokszínű, anyagi és társadalmi helyzetük stabil, iskolázottságuk magasabb az átlagnál. Lakáskörülményeik és életvitelük révén anyagilag jobban tudják támogatni gyermekeiket, így a hátrányos helyzetben élő gyermekek száma jelentősen kevesebb. Óvodai nevelésünk gyermekközpontú és befogadó. Minden gyermek számára biztosítjuk az egyformán magas színvonalú, szeretetteljes nevelést, az esélyegyenlőséget és a meglévő hátrányok csökkentését. Tevékenységeinket és fejlesztő munkánkat az életkori sajátosságok és az egyéni képességek figyelembevételével valósítjuk meg. Ennek érdekében a legtöbb időt az örömteli játéknak és a játékba ágyazott tevékenységeknek szenteljük.

Nagy hangsúlyt fektetünk a környezettudatos magatartás kialakítására, különös tekintettel a szelektív hulladékgyűjtésre, komposztálásra, a környezetvédelemre és a tisztaság megőrzésére. A gyermekeket a természet szeretetére és védelmére neveljük. Kihasználjuk az elhelyezkedésünkből adódó lehetőségeket, sokat sétálunk, kirándulunk, és megfigyeljük a természet változásait. Gyakran látogatunk el helyi vizeinkhez, mint a Mester Kelemen-forrás, a Békás-tó és a Hejő-patak. Büszkék vagyunk a Madárbarát Óvoda címre.

Kiemelten fontosnak tartjuk az egészséges életmód alapjainak lefektetését. Az egészséges és változatos táplálkozás mellett hangsúlyozzuk a megfelelő zöldség-, gyümölcs- és vízfogyasztás fontosságát. Jól felszerelt tornatermünk biztosítja a sokoldalú mozgásfejlesztést, kielégítve a gyermekek természetes mozgásigényét, és hozzájárul egészségük megőrzéséhez. Tágas udvarunk biztonságos és korszerű mozgásfejlesztő eszközökkel felszerelt, amelyek lehetőséget biztosítanak a mozgásos játékokra is.

1.1 Személyi és tárgyi feltételek

Szubjektív feltételek

Minden óvodai csoportban óvodapedagógusok foglalkoznak a gyermekekkel, heti váltásban látva el feladataikat. Az óvodapedagógusok állandó jelenléte szükséges a gyermekek folyamatos tevékenykedtetéséhez, valamint a kooperáció és kommunikáció általi fejlesztéséhez. Nevelőtestületünk szakmai képzettsége biztosítja a helyi pedagógiai programunk sikeres megvalósítását, nemcsak óvodapedagógusi, hanem fejlesztő-differenciáló szakpedagógusi és közoktatási vezetői végzettséggel is rendelkezünk.

Nevelőtestületünk legfontosabb jellemzői

- Világosan megfogalmazott, közös célok és elfogadott normák alapján, maximális részvétellel végzi munkáját.
- Jó munkahelyi légkörben, folyamatos, megbízható kommunikációval, a demokrácia működtetésével, összetartó közösséget alkot, s mindezek befolyásolják óvodánk nevelési eredményeit.
- A vezetői irányítás hatékonysága az együttműködés fokával, a közösség állapotával mérhető.

- Optimális feltételek, munkakörnyezet biztosítása az óvoda munkatársainak.

Az óvodai csoportokban egy dajka látja el a csoporttal kapcsolatos feladatokat, biztosítva az óvoda és a csoport rendjét, tisztaságát és balesetmentes környezetét.

2 Gyermekkép

Az egyik legcsodálatosabb dolog a világban, hogy minden ember egyedi, pótolhatatlan személyiség. Valljuk, hogy a gyermekeket minden életszakaszban irányítani és vezetni kell. Fel kell készíteni őket a változó társadalomra, hogy megőrizték az emberi értékeket, védjék a természetet, és egészséges életmódot folytassanak. Fontos, hogy önbizalmuk, belső tartásuk legyen, valamint rendelkezzenek a szükséges tudással és képességekkel céljaik eléréséhez.

Az óvodai nevelés kulcsfontosságú, hiszen itt kezdődik a gyermek társas élete. Az óvoda támogatja a gyermekek fantáziáját, érzelmeit, és önállóságra való törekvését. Fontos, hogy a gyermekek érzelmi hullámhosszára hangolódjunk, elfogadjuk vágyait, tiszteljük fantáziáját, és segítsük a nyitott személyiség kibontakozását. Nyílt és derűs légkörben, ésszerű szabályok között, a gyermekek megtanulják az együttműködést, a segítőkészséget, és a szeretet megnyilvánulásait.

„Mi kaptunk kedvet arra, hogy odafigyeljünk gyermekeinkre esetleg hátunkon bordozzuk őket, mint az indián anyák, mi próbáljuk megérteni zaklatottságukat, kutatni furcsa - okoskodásuk jelentését. Felismertük ezzel azt is, hogy a gyermekek élményvilága a valóság egyik érvényes feldolgozása, - elfogadtuk az öntörvényű gyermeki létet, mint a látványnak egyik lehetőségét, mint az esztétikumnak egyik forrását.”

(Méri F.)

3 Óvodakép

„A gyermek a legfőbb érték a sajátos életkoronként / életkori szakaszonként / és egyénenként változó testi és lelki szükségleteivel, sajátosságaival együtt. „

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló intézménye, amely kiegészíti a családi nevelést, és a gyermek harmadik életévétől a tankötelezettség megkezdéséig tart. Kiemelt feladata a kisgyermekkorú fejlesztés, valamint a sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek támogatása.

Az óvoda pedagógiai tevékenységei és tárgyi környezete biztosítják a gyermekek optimális fejlődését és nevelését. Az intézmény teljesíti óvó-védő, szociális, nevelő, és személyiségfejlesztő funkcióit, miközben felkészíti a gyermekeket az iskoláskorba való átlépésre.

4 Óvodai nevelésünk céljai

- Elősegítjük az óvodások sokoldalú és harmonikus fejlődését.
- Támogatjuk a gyermeki személyiség kibontakozását.
- Csökkentjük a hátrányokat.
- Figyelembe vesszük az életkori és egyéni sajátosságokat, valamint az eltérő fejlődési ütemet, ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is.

5 Óvodai nevelésünk alapelvei

„Az óvodai nevelés pedagógiai alapelveinek meghatározásakor a gyermek, fejlődő személyiségéből indulunk ki és a gyermek egyenlő esélyéhez érkezünk el.”

- A gyermek személyiségét, elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi.
- A gyermeket szerető gondoskodás és különleges védelem illeti meg.
- A nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni

képességeinek és képességeinek kibontakoztatását.

- Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.
- A nevelésnek a gyermeki személyiség kibontakoztatására kell irányulnia oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

Óvodai nevelésünk alapelveinek megvalósítása érdekében gondoskodunk

- A gyermeki szükségletek kielégítéséről.
- Az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről.
- A testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról.
- A gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységekről, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játékról.
- A tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségterületek, emberi értékek közvetítéséről.
- A gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk

- Az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését.
- A multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

A nemzetiségi óvodai nevelés célja

Az óvodáskorú gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően, a nemzetiség kultúrájának megismertetése és a kulturális hagyományok átörökítése és fejlesztése. A gyermekekben alakuljon ki pozitív érzelmi viszony saját nemzetiségi kultúrájuk iránt.

A hazájukat elhagyni kényszerülő, -migráns- családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítjuk

- Az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.
- Az elfogadó, segítő környezetet.

A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése

Az esélyegyenlőség magában foglalja a másság elfogadását, vagyis egy olyan személy egyenlő társaként történő elismerését, aki az átlagos jellemzőkkel mérve eltérő, és akit emiatt a közösségből való kirekesztés veszélye fenyeget. Az elfogadás mértéke azt mutatja, mennyire hajlandó valaki – saját értékelése alapján – például egy sérült, fogyatékos, szociálisan hátrányos helyzetű vagy kultúrában elmaradott személyt társadalmilag egyenértékű emberként elismerni, megérteni és befogadni.

A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk

- A sajátos nevelési igény szerinti tárgyi feltételek, segédeszközök meglétét és szakember (utazó gyógypedagógus) alkalmazását.
- Nagyobb mértékű differenciálást, fejlesztő, korrekciós célú pedagógiai eljárások alkalmazását, egyéni fejlesztési tervet.
- A gyermekek érzelmi-értelmi életének fejlesztését az együttnevelés lehetőségeinek

felhasználásával, megfelelő mentális komfortérzetét.

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelésének célja

A sajátos nevelési igényű gyermek alkalmazkodó készségének, a közösségbe való beilleszkedésének segítése. Az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés kialakítása, fejlesztése.

Feladatunk

- A gyermekkel szemben támasztott elvárások igazodjanak a gyermek fejlettségéhez.
- A fejlesztés a számukra megfelelő területen, igényüknek megfelelően valósuljon meg.
- A fejlesztés ne terhelje túl a gyermeket, kapjon meg minden segítséget hátrányainak leküzdéséhez.
- Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs tevékenység team-munkában kialakított nevelési folyamatban valósuljon meg.
- A fejlesztés céljait minden esetben az orvosi-gyógypedagógiai-pszichológiai vizsgálat diagnózisára kell építeni.
- A gyermekek integrált nevelésében részt vesz a fogyatékosság típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus.

6 Óvodai nevelésünk feladatai**Az óvodai nevelésünk feladatai:**

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

6.1 Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés célja: az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése, a gyermek gondozása, egészségének védelme, edzése, óvása megőrzése.

Feladatunk

- A gyermek gondozása, testi-szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése,
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése,
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése,
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése,
- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettségi-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása,
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése,
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, környezettudatos magatartás megalapozása,
- megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

6.2 Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermekek viselkedését az érzelmek vezérik. Ezért elengedhetetlen, hogy érzelmi biztonság, otthonosság, derűs és szeretettelgi légkör vegye őket körül az óvodában, már a belépéskor is.

Az óvoda alkalmazottai és a gyermekek közötti kapcsolatot pozitív attitűd és érzelmi töltés jellemezze. Az óvodapedagógusok és az alkalmazottak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű a gyermekek számára.

Az óvodai életben a gyermekek szocializációja új szintre lép: emberi kapcsolataik gazdagodnak, önismeretük és a társas élet szabályainak megismerése fejlődik. A közös élményekre épülő tevékenységek kiemelten fontosak, segítve a gyermek erkölcsi tulajdonságainak és normarendszerének megalapozását.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, érzékszervi vagy szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése speciális ismereteket és differenciált fejlesztést igényel. Szükség esetén megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus, gyógypedagógus, konduktor) közreműködésével biztosítjuk a speciális törődést.

A nevelés célja

A társas együttélés és az életkorban elvárható alapvető erkölcsi normák szokás szintű megalapozása. A gyermekek erkölcsi és szociális érzékenységének fejlesztése, éntudatának alakítása. Az értelmes fegyelem kialakítása, az összetartozás érzésének mélyítése, annak megértetése, hogy az emberek különböznek egymástól.

Feladatunk

- Nyugodt, biztonságérzetet adó, derűs légkör megteremtése, amit a kölcsönös bizalom áthat.
- Gondoskodás a csoportszoba otthonos, barátságos berendezéséről, amely megfelel a gyermekek életkorának és testi-lelki szükségleteinek.
- Az anya-gyermek és gyermek-család kapcsolatának alapos megismerése.
- Változatos tapasztalati lehetőségek teremtése, melyek alapozzák a társas együttélés szabályait és az alapvető erkölcsi normákat.
- Közös élményeken alapuló tevékenységek során erkölcsi tulajdonságok (segítőkészség, figyelmesség, együttérzés, önzetlenség) fejlesztése.
- A gyermekek énképének, éntudatának, önismeretének, önértékelésének és feladattudatának alakítása.
- A gyermekek belső igényének felkeltése a társas kapcsolatok kialakítására.
- A másság elfogadásának szoktatása.
- Összinté, természetes magatartással pozitív minták nyújtása, viselkedéssel jelezve az elvárásokat.
- Gondos befogadás, a szülőktől való fokozatos elszakadás lehetőségének megteremtése, szoros érzelmi kapcsolat kialakítása a gyermekkel.
- A gyermek nyitottságára építve segíteni őt környezetének megismerésében, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja.
- Felismertetni a természetben és az emberi környezetben rejlő szépséget és jót, a rácsodálkozás örömét, mindezek megbecsülését.

6.3 Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

A beszéd az önkifejezés fontos eszköze, és a személyiség legfontosabb megnyilatkozása. A beszéd képességének alapjait az ember örökli, de a kifejező, gazdag beszédet tanítani kell. Ezért óvodai

nevelésünk kiemelt része a beszéd, az anyanyelv és a kommunikáció fejlesztése. A kommunikáció nemcsak cél, hanem eszköz is a társas kapcsolatokban.

Az anyanyelvi nevelés átfogja az óvodai nevelés minden területét. Lehetőséget ad a gyermeknek a sokoldalú, aktív ismeretszerzésre, a szókincsbővítésre, az írás és olvasás alapjainak kialakítására, valamint a kommunikációs készség fejlesztésére. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása - beszéltető környezettel, helyes minták és szabályok közvetítésével - segíti ezt a folyamatot.

Nevelés célja

- Képessé tenni a gyermekeket a feléjük áramló verbális és metakommunikációs információk befogadására, megértésére.
- Képessé tenni őket arra, hogy saját érzelmeiket, gondolataikat, szóban pontosan és hatásosan ki tudják fejezni. Meg tudják fogalmazni élményeiket, tapasztalataikat, kialakuljon tanulási vágyuk, képességük, kreatív személyiségük. Az életkoruknak megfelelő beszédészleléssel, beszédmegértéssel, kifejezőkészséggel rendelkezzenek.

Feladatunk

- A gyermekek szókincsének bővítése és sajátos nyelvi formák megismertetése, valamint a helyes artikuláció és választékos beszédstílus megalapozása.
- Nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes, derűs légkör megteremtése beszélgetésre alkalmas környezetben, ahol a gyermekek szívesen nyilatkoznak és mesélnek élményeikről.
- Példaadás a megfelelő hangképzésre, beszédtempóra, hangsúlyra, hanglejtésre, és tiszta beszédre. Az adott szituációnak megfelelő egyszerű, világos beszéd alkalmazása.
- Az óvodába lépéskor a gyermek nyelvi fejlettségének felmérése és a család nyelvi kultúrájának megismerése, valamint a szülők figyelmének felhívása a beszélgetés kapcsolaterősítő hatására.
- A gyermekek anyanyelvi fejlettségének folyamatos figyelemmel kísérése.
- Lehetőség biztosítása minden gyermek számára a folyamatos beszédgyakorlásra és a mások meghallgatása képességének fejlesztésére.
- A gyermekek megismertetése a kommunikáció verbális és nonverbális eszközeivel.
- Az auditív emlékezet és beszéd ritmusának fejlesztése játékos gyakorlatokkal.
- Beszédszerveket ügyesítő gyakorlatok és beszédtechnika (légzés- és kiejtéstechnika) fejlesztése.
- Anyanyelvi játékok beépítése a mindennapi életbe.
- Beszédhibák felismerése és megfelelő módszerekkel történő javítása, logopédus segítségével.
- SNI gyermekek speciális segédeszközök használatának segítése.

Az értelmi fejlesztés-nevelés megvalósítása

Az óvoda a gyermek egyéni érdeklődésére és kíváncsiságára építve változatos tevékenységeket biztosít, amelyeken keresztül tapasztalatokat szerezhet a természeti és társadalmi környezetről. Ez elősegíti kognitív képességeinek fejlődését, mint például az érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezet, képzelet, figyelem és gondolkodás. A környezetről szerzett tapasztalatok rendszerezése magasabb fejlettségi szintre juttatja a gyermeket.

Az értelmi fejlődés során az óvodásnak el kell érnie az észleléses és finom mozgásos funkciók maximális szintű működését, amelyhez a nyelvi szimbolikus megismerési szint is szervesen kapcsolódik.

Az értelmi nevelés célja

A gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, másrészt az értelmi képességek érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, gondolkodás és kreativitás fejlesztése. Az értelmi fejlesztés folyamatában kiemelt hangsúlyt kap a differenciálás, az egyéni képességek szerinti fejlesztés.

Az óvodai életben előre haladva egyre nagyobb szerepet kap az önálló gondolkodásra nevelés, a döntési képesség, a percepció fejlesztése, a figyelemkoncentrációs tevékenységek bővülése.

Feladatunk

- A természeti és társadalmi környezetről tapasztalatok szerzése, bővítése különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása.
- A gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak ismereteinek rendszerezése, tudásvágyának felkeltése és kielégítése.
- Észleléses struktúrák fejlesztése.
- A problémamegoldó és logikus gondolkodás elősegítése.
- Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő, ösztönző környezet biztosítása.

7 Óvodánk egészségfejlesztési programja

Az óvodai egészségnevelés létfontosságú a személyiségfejlődésben, mivel a gyermekkortól kezdve az egészség fejlesztése kiemelkedő fontosságú.

A modern egészségnevelés célja, hogy felkészítse az óvodásokat az egészség megőrzésére, edzi testi erőnlétüket, gondolja lelki fejlődésüket és szociális készségeiket. Az egészségnevelés nemcsak testi, hanem lelki és társadalmi jólétüket is szem előtt tartja, és az egész személyiségüket fejleszti. Az óvodai nevelésben az egészség fogalma nem csupán betegség hiányát jelenti, hanem aktív, célirányos életmódot és egészséges választásokat is magában foglal. A mindennapos óvodai nevelés az egészséget, mint alapvető értéket állítja nevelő programjába. Biztosítja az esélyegyenlőséget, fejleszti és korrigálja a gyermek életmódbeli képességeit.

Az egészség hármasság: testi, lelki, társadalmi jellemzője megbonthatatlanul egybefonódik a személyiségfejlesztés feladatával, azaz: annak védelme, fejlesztése nem önálló nevelési feladat. A speciális egészségfejlesztő szempontokra és módszerekre azonban nekünk, óvodapedagógusoknak tudatosan kell felkészülnünk.

Az egészségvédelem tanítható és fejleszthető, és az egészséges szokások kialakítása már gyermekkorban elkezdődik, ami kihat az egész életre. Az egészségvédelem az egyén és a társadalom érdekét szolgálja, és az egészségfejlesztés kiemelt fontosságú az óvodai nevelésben.

A gyermek-egészségügyi szakszolgálat és óvodánk kapcsolata

Az óvodánk aktívan együttműködik a gyermek-egészségügyi szolgálattal, ami magába foglalja a gyermek-egészségügyi ellenőrzéseket, az egészségnevelést és a prevenciók tevékenységeket. Ennek keretében rendszeresen részt veszünk a gyermek-egészségügyi vizsgálatokon, és integráljuk az egészségfejlesztést az óvodai programokba. Ezáltal biztosítjuk a gyerekek egészségének és fejlődésének megfelelő támogatását és gondozását.

Az egészségügyi szolgálat visszatérő feladata

Minden egészségügyi vizsgálat együttes védőnői és óvodapedagógusi előkészítést, megbeszélést igényel.

A szülők és a külső szervezetek együttműködésének segítése

A gyermek az egészséges életmódra vonatkozó ismereteit és magatartásmintáját a családból hozza magával az óvodába. Ezért fontos feladatunk az egészségügyi szolgálat egészségvédő és fejlesztő tevékenységének segítése, a szülők számára rendezett közös programok, higiénés és sportrendezvények szervezése.

- Alternatív mozgásprogramok
- Úszásoktatás
- Korcsolyaoktatás
- Gyermektorna
- OTP Bozsik Program

7.1 Óvodánk egészségfejlesztési feladatai

Óvodai nevelésünk elválaszthatatlan része az

- egészség fejlesztésére és az
- egészségkárosodás megelőzésére irányuló nevelő tevékenység.

Mindkét egészségfejlesztési feladat

- a testi (szomatikus),
- a lelki (értelmi, érzelmi, akarat) és
- szociális (társas, közösségi) nevelő tevékenységre vonatkozik.

Az óvoda nevelési programja az egészségvédelemre és egészségfejlesztésre épül, az óvodai élet valamennyi szakaszára kiterjed.

A szomatikus nevelés feladatai

A szomatikus nevelés körében mindennapos óvodai feladat

- a személyi higiénére nevelés (a testápolás, a ruházat, a helyes táplálkozás, a kulturált étkezés gyakorlása),
- az óvoda környezeti tisztaságának megóvása,
- a fertőző betegségek és tartási rendellenességek megelőzése.

A szomatikus nevelés aktív gyakorlatának tartjuk a testedzést, az óvodai nevelési programban szereplő mozgást, a mozgáskultúra megalapozását, vagyis a rendszeres, mindennapos mozgás, fizikai aktivitás, szokássá, magatartásuk részévé alakítását.

A személyi és környezeti higiénia fejlesztése

Személyes tisztálkodás

Fontos, hogy az óvodában átadjuk a megfelelő higiénés szokásokat a gyermekeknek, miközben tiszteletben tartjuk az otthoni szokásaikat. Ennek része az is, hogy segítünk nekik beilleszkedni az óvodai tisztálkodási rendbe, anélkül, hogy megszegyenítenénk őket. A pedagógusoknak konzekvensnek, de diszkréteknek kell lenniük ebben a támogatásban.

A legfőbb személyi higiéniai nevelési feladat

- a kézmosás szokássá fejlesztése (szeretetteljes légkörben),
- a saját személyi felszerelés (törölköző, zsebkendő, fésű, fogmosó-felszerelés,

tornafelszerelés, alvópárna) használata,

- alapkövetelmény, hogy a személyi higiénés felszerelés minden gyermek számára külön-külön álljon rendelkezésre.

Az wc-használat és a wc-papír kezelése olyan higiéniai gyakorlatok, amelyekhez a gyermeknek egyéni figyelmet és segítséget kell kapnia az óvodapedagógustól és a dajkától, miközben tiszteletben tartják a gyermek személyes határait és biztosítják az intimitást.

Környezeti higiénia

Az egyre globalizálódó világban az óvodai nevelés felelősségi köre kiterjed a természetvédelemre, a hulladékkezelésre és az energiatakarékosságra is. Az óvodai környezet hatással van a gondozás minőségére, ezért fontos feladatunk az ideális környezet megteremtése.

A környezethigiénára nevelés magába foglalja

- az óvoda tisztaságának megóvását, szépítését, virágosítását,
- a csoportszobák szellőztetését, a helyiségek, mellékhelyiségek takarítását,
- az ivóvíz higiéniját,
- az udvar tisztán tartását, gondozását,
- a játékeszközök higiéniját, rendben tartását,
- az óvodapedagógus és a gyermek együttműködését.

Az egészséges táplálkozás megkedveltetése

A kisgyermekkor táplálkozás alapfeltétel a fejlődéshez. Az óvodások étrendjét a gyermekek biológiai sajátosságaihoz igazítjuk, figyelembe véve, hogy gyomruk kicsi, és nem alkalmas nagy mennyiségű táplálék befogadására. Ezért kerüljük az étrendben a zsíros és nehezen emészthető ételeket. Az óvodapedagógusoknak fontos szerepe van az étkezések lebonyolításában és az egészséges táplálkozás megkedveltetésében. Együttműködünk a szülőkkel és támogatókkal, hogy bevezessük a gyümölcs- és zöldségnapokat, és lehetőséget teremtsünk a gyermekek számára az új ízek felfedezésére. A megfelelő folyadékbevitel biztosítása is kiemelt fontosságú.

Rendszeres mozgás biztosítása

A mozgás alapvető életjelenség a kisgyermekkorban, amely hozzájárul a gyermek környezetének felfedezéséhez és megismeréséhez. A mozgásszükséglet kielégítése főként a játék útján valósul meg, ezért a mindennapos mozgásban is hangsúlyozzuk a játékos mozgásfontosságát.

Mozgás a szabadban

Az udvari játékok és munkaeszközök használata segíti a gyermekek fokozott mozgásigényének kielégítését az óvodában. Fontos azonban, hogy az óvodapedagógusok biztosítsák az általános balesetvédelmi szabályok betartását és gyakoroltassák azokat a gyermekekkel. Különösen figyelmet kell fordítani a szabadban túlzott mozgásra és a fegyelmetlen játékokra, hogy elkerüljük a baleseteket.

Mindennapi mozgás

A rendszeres mozgás biztosítását, a mozgáskultúra megalapozását, a motoros képességek fejlesztését a programunkban szereplő délelőtti és délutáni edző tevékenység

- a mindennapos mozgás,
- mozgás tevékenység,

- és a sportfoglalkozások / úszás, korcsolyázás, ovifoci/ szolgálják.

A testedzés mellett a mozgás a sport megszerettetése, a közös játékos mozgás által kiváltott öröm átélése a cél.

Az egészségfejlesztő testmozgást az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára biztosítani kell. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széles körű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

Mindennap alkalmazható mozgásgyakorlatok: a mászás, járás, futás, ugrás, dobás, elkapás. A mozgás tevékenység korcsoportra szabott, kis- és középsőcsoportban heti egy, nagycsoportban általában heti két alkalommal. Az óvodai mozgás során alkalmazott mozgásformák alkalmasakká tehetik a gyermekeket az életen át tartó sporttevékenység megalapozására.

A pszichohigiénés / lelki, érzelmi, akarati / nevelés feladatai

A pszichohigiénés nevelés a lelki egészség fenntartásához és fejlesztéséhez szükséges készségek és képességek kiművelését öleli fel. Főbb területei közé soroljuk az egészséges napirend gyakorlását, készséggé alakítását, a hibás viselkedési módok kezelését, a stresszhatások kompenzációját, a magatartások érzelmi vezérlésére való készséget, a gyermekektől érkező segítségkérések, az ún. „segélykiáltások” megértését és megoldását.

A pszichohigiénés / lelki/ egészség fejlesztésének főbb feladatai:

- a társas-társadalmi beilleszkedés (integráció) megvalósítása,
- a normatartás (adaptáció) elsajátítása.

A beilleszkedési képesség gyakorlása

Az óvodai nevelési gyakorlatunk kiemelt feladata a gyermekek beilleszkedési képességének (a csoportba történő integrációjának) elősegítése, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek szociális integrációjának megvalósítása. A beilleszkedési képesség megvalósítása az alábbi személyiségfejlesztő tevékenységeket kívánja az óvodai csoportok életébe beilleszteni:

- a társkapcsolatok erősítése, az együttműködés fokozása személyesen,
- a másik személy megismerése, elfogadása, kedvező társalgási kapcsolat,
- más származásúakkal, vallásúakkal együttműködés szorgalmazása,
- más gyermekközösségekkel, egyesületekkel kapcsolattartás, barátkozás,
- szolidaritás, bizalom a rászorulókkal szemben,
- a szegregáció elvének és gyakorlatának elutasítása.

Az alkalmazkodóképesség fejlesztése /normatartás/

Az alkalmazkodás valamely állapothoz való hasonulást „hozzáilleszkedést” aktív elfogadást, beállítódást jelent.

Napjaink globalizációs környezete ilyen alkalmazkodóképességeket igényel a jövő nemzedékétől:

- egészségvédő, balesetmegelőző, szabályt követő készséges magatartás,
- a változó természeti és kulturális feltételekhez alkalmazkodó viselkedés,
- az emberi kapcsolatok tisztelőben tartása, udvarias (segítő) viselkedés,
- napirend, együttműködési program elfogadása és sikerében való részvétel,
- betegség esetén a betegviselkedés elfogadása.

A szociális egészség fejlesztési feladatai

Az óvodai nevelés célja a gyermek közösségbe való befogadása, egyenértékű partnerként való elfogadásra való felkészítése és szeretetteljes együttműködésben való részvétel megtanítása. Az óvodában tapasztalt szociokulturális hatások hosszú távon is érvényesülnek a gyermek életében. A harmonikus csoportmilió és kiegyensúlyozott légkör nélkülözhetetlen az óvoda sikeres működéséhez és eredményes nevelőmunkájához. Az együttműködés során keletkező feszültségek feloldása, a különbözőségek elfogadása és baráti kapcsolatok kialakítása kulcsfontosságú a csoportmunka során. A személyes kommunikáció és együttműködés erősíti az óvodai csoportban kialakuló „én csoportom” tudatot.

A dohányzás megelőzésének óvodai programja

A kutatások kimutatták, hogy az óvodások családjainak több mint felében van dohányzó felnőtt, ami kedvezőtlen példát mutat a gyermekeknek. Ez azt jelenti, hogy a szülőknek a dohányzás elleni nevelése nem mindig hatékony. Ezért fontos elővigyázatossági intézkedésként teljes tilalmat bevezetni az óvoda területén a dohányzásra.

Az óvodapedagógus feladata a kisgyermekek otthoni dohányzásmentes környezete érdekében a szülők szemléletének alakítása, tanácsadással és ismeretterjesztéssel.

8 Esélyegyenlőség biztosítása, különleges bánásmódot igénylő gyermek fejlesztése, fejlődésének segítése

Az **esélyegyenlőség és a másság** elfogadása azt jelenti, hogy minden embernek ugyanazok a jogai és lehetőségei vannak, függetlenül származásától, nemétől, nemzetiségétől, vallásától, testi vagy lelki állapotától.

Az óvodapedagógusoknak alapfeladata ezen értékek közvetítése és a másság elfogadtatása a gyermekközösségben. Fontos, hogy megértsük: a fogyatékkal élő gyermek nem beteg, hanem más módon igényel segítséget. Az óvodapedagógusoknak biztosítaniuk kell, hogy ezek a gyerekek önállóan tudjanak kommunikálni, részt vegyenek a csoportéletben, és érzelmileg is elfogadva érezzék magukat a közösségben. Ennek kulcsa az érzelmes támogatás, a szeretetteljes légkör, és a segítőkészség mind a gyerekek, mind a felnőttek részéről.

Az integráló nevelés követelményeinek teljesítése

Az óvodai nevelésben egyre szélesebb körben valósul meg az együttnevelés (integráló nevelés) társadalmi igénye. Integráló neveléssel-oktatással a sérült életminősége javítható.

Az integrált nevelés során leggyakrabban a beszédhibás gyermekekkel találkozunk, de néha érzékszervi vagy enyhe értelmi fogyatékosok is jelen vannak az óvodában. Az óvodapedagógusoknak szorosan együtt kell működniük a logopédusokkal, gyógypedagógusokkal, és az egyéni fejlesztési terv alapján kell segíteniük a gyermekek fejlődését.

A **szociális hátrányokkal küzdő gyermekek** külön csoportot alkotnak, akiknél nem a szervezeti fogyatékoság okoz nehézségeket a személyiségfejlődésben, hanem a kedvezőtlen családi, társadalmi, kulturális és anyagi háttér hatása (pl. durva bánásmód, mélyszegénység, hajléktalanság, kisebbségi megkülönböztetés).

8.1 Sajátos nevelési igényű gyermekek

Sajátos nevelési igényű gyermekek (SNI)

Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A nevelés eredményeként a sérült gyermekeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi és személyi (pedagógiai asszisztens) feltételek és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok

megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

A sajátos nevelési igényű gyermekek típusai sérülés specifikumaik alapján

- mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott),
- látássérült,
- hallássérült,
- enyhén értelmi fogyatékos,
- közép súlyosan értelmi fogyatékos,
- beszéd fogyatékos,
- autizmus spektrum zavarral küzdő,
- fejlődés egyéb pszichés zavarával / súlyos tanulási, figyelem – vagy
- magatartásszabályozás zavarral/küzdő gyermek.

Feladatok a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált fejlesztésének megvalósításában

- pedagógiai programunk figyelembe veszi a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit,
- külön gondot fordít arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez,
- az igazgató, a tagintézmény-igazgató támogatja az óvodapedagógusok részvételét az óvodai integrációt elősegítő szakmai programokon és továbbképzéseken.

Az együttnevelés megvalósításában feladatunk a gyermekek beilleszkedésének elősegítése, valamint egyenlő hozzáférése az óvodai foglalkozásokhoz.

8.2 Tehetségígéretű gyermek

Feladat

- korai tehetség-felismerés, tehetségazonosítás, amelynek során a tehetség életkori megjelenését figyelembe vesszük,
- a tehetségígéretű gyermek személyiségfejlődésének támogatása,
- tehetségszűrés (szakember segítségével),
- tanácsadás, támogatás nyújtása a szülőknek,
- javaslat speciális tehetségprogramban való részvételre.

8.3 Tehettséggondozás

„Tehetségen azt a velünk született adottságokra épülő, majd gyakorlás, céltudatos fejlesztés által kibontakozott képességet értjük, amely az emberi tevékenység egy bizonyos vagy több területén az átlagosat messze túlhaladó teljesítményeket tud létrehozni.”

(Harsányi 1988., 21. oldal)

A tehetség összetevői

Átlag feletti képességek:

- kiemelkedő gondolkodás, kognitív képességek,

- kiváló emlékezet és kommunikációs készség,
- rendkívüli teljesítmény a logikai feladatokban, valamint a téri geometriai feladatok magas szintű megoldása,
- különleges képességek,
- rugalmas helyzetfelismerés, alkalmazkodóképesség, akklimatizálódás,
- problémafelvető gondolkodás,
- irányított, precíz információfeldolgozás, adatrendszerzés,
- differenciálás és rangsorolás.

Kreativitás:

- átlagostól eltérő, könnyen irányítható gondolkodás,
- új típusú problémamegoldások, többféle variációs lehetőségek kitalálása,
- az újszerű, hétköznapiól eltérő feladatok iránti kíváncsiság,
- sokoldalú érdeklődés,
- határok feszegetése, nonkonformizmus,
- a komfortzónán kívüli szituációkban való alkalmazkodás, humorérzék.

Feladat iránti elkötelezettség (motiváció):

- képesség a bevonódásra és az elhivatott feladatvégzésre,
- egyes területeken kiemelkedő mennyiségű, rendszerezett lexikális tudás,
- elkötelezettség, tántoríthatatlanság, akár a környezet véleményével ellentétesen is,
- belülről fakadó nyitottság, belső törekvés az eredmények elérésére,
- stabil énkép, magabiztosság, önmagunkban való hit,
- kihívások állítása egy kiválasztott területen,
- a cselekedeteink, tetteink folyamatos mérlegelése, külső személyek véleményének vizsgálata.

(Csák Sándor: *Tehetség*, 2010.)

A motiváción, a kreativitáson és kivételes képességeken túl a környezeti tényezők is hangsúlyos szerepet érdemelnek, ami nélkül a tehetséges gyermekek fejlesztése elképzelhetetlen.

Óvodai tehetséggondozásunk célkitűzései

- a kiemelkedő képességű, kiválóan kreatív gyermekek felfedezése, személyiségük optimális fejlesztése,
- a kiválóan kreatív tehetségígéretes gyermekek további gondozása gazdagító program keretében,
- a kiemelkedő képességű gyermek erős oldalának tovább erősítése, gyenge területeinek fejlesztése,
- elfogadó, támogató, szeretetteljes légkör biztosítása.

Az óvodai nevelés alapvető tevékenysége a játék. Ezért a tehetségcsírák adottságainak megfigyelését, azonosítását és fejlesztését leginkább játékos tevékenységek során valósíthatjuk meg hatékonyan.

Tehetségfejlesztés területei:

- természeti,
- művészeti (zenei, vizuális),
- testi kinezetikus,
- nyelvi

Az egyéni képességek optimális teljesítését és tudatosítását kívánjuk elérni a gyermekben. Fontos alapelvünk, hogy a tehetséges óvodás először is gyermek, akinek fő tevékenysége a játék. Ezért feladatunk, hogy számára élménydús környezetet teremtsünk.

Óvodai csoportban zajló tehetséggondozás

Az óvodai élet során a tehetségígéretű gyermekek a csoportjaikban játszanak és tevékenykednek. Az egyéni tehetséggondozás a játéktevékenységek által valósítható meg a leghatékonyabban, mivel a játék az óvodáskorú gyermek alapvető szüksége, spontán, szabad tevékenysége, örömforrása. A gyermek a játékában rengeteg információt ad önmagáról, belső világáról, kellemes és kellemetlen élményeiről. Az óvodapedagógus feladata, hogy elfogadó, szeretetteljes, nyugodt légkört alakítson ki, valamint komplex ismeretek nyújtásával tovább erősítse erős oldalukat, fejlessze gyenge területeiket. Így a kiválóan kreatív gyermekeknek lehetőségük nyílik a tudásuk és a képességeik gyakorlati alkalmazására.

Tehetségműhelyekben zajló tehetségsegítő programok

Az 5-6-7 éves tehetségígéretű gyermekek részt vehetnek gazdagító, dúsító foglalkozásokon, amelyekre az átlagosnál fejlettebb értelmi képességekkel, alkotóképességgel és motivációval rendelkező gyermekek kerülnek be. Ezek a foglalkozások differenciált, kiscsoportos formában zajlanak, ahol a gyermekek széleskörű érdeklődését kielégítik és tovább bővítik. A gazdagító, dúsító műhelyekbe az 5-6-7 évesek járnak, és az egyéni figyelem csak akkor valósítható meg, ha a csoportok kis létszámúak, maximum 10-12 főt jelentenek. A gyermekeket több óvodai csoportból válogatják össze.

A 2023/24-es nevelési évtől heti egy alkalommal kerül sor a tehetségígéretes gyermekek gondozására.

További céljaink között szerepel, hogy a jelenleg működő tehetségműhelyek mellett újakat indítsunk, ezzel széleskörű választási lehetőséget biztosítva a gyermekek számára.

9 A nevelés keretei és tartalma**9.1 Egészséges életmód alakítása****Gondozás**

Óvodánkban a helyes életritmus, a táplálkozás, a testápolás, az öltözködés, a mozgás, az edzés, a pihenés és az alvás megszervezésével, az ehhez kapcsolódó gyermeki tevékenységekkel és az ezen alapuló szokások elsajátításával, gyakorlásával biztosítjuk, a gyermek egyéni sajátosságainak megfelelő egészséges életmódot.

A helyes életritmus

A gyermek életkorának megfelelő helyes életritmus kialakítása az egészséges testi és szellemi fejlődés központi kérdése. A napi életritmust a rendszeresen megszokott időben végzett tevékenységeket, az élettani szükségletek figyelembevételével tervezzük óvodáinkban.

A helyes életritmust fokozatosan, az életkori és egyéni sajátosságoknak megfelelően a családdal együttműködve alakítjuk ki. Nagyon nagy hangsúlyt fektetünk a befogadásra, a napirend és hetirend kialakítására, betartására.

A jól szervezett napirendünk hozzájárul a gyermek egészséges fejlődéséhez szükséges biológiai és pszichológiai feltételek megteremtéséhez.

Napirendünkben a legtöbb időt a játék kapja. Egész nap érvényesül a folyamatosság, a tudatos, tervszerű munka. Az indokolatlan várakozási időt igyekszünk kiküszöbölni.

Napirendünk rugalmassága lehetővé teszi az előre nem tervezett, de a gyermek személyiségfejlődését szolgáló események beillesztését. Figyelembe vesszük a gyermek önállóságát, ügyességének fejlődését. A napirend főbb kereteit megtartjuk a gyermek biztonságérzete, tájékozódása és a helyes szokások kialakulása érdekében.

A táplálkozás

A növekedés és a fejlődés egyik legfontosabb feltétele a táplálkozás. A gyermek a táplálkozással nemcsak a különböző tevékenységek során elfogyasztott táplálékot pótolja, hanem a növekedéséhez és a fejlődéséhez szükséges energiát is biztosítja. Az óvodában napi háromszori étkezést biztosítunk a gyermekeknek, amely során figyelembe vesszük, hogy a napi tápanyagszükségletüket a kellő mennyiségben és elosztásban kapják meg. A szülők a kifüggesztett étlapról maguk is tájékozódhatnak az óvodában felszolgált ételekről. Az étkezésre a korcsoportoknak megfelelően mindig azonos időpontban kerül sor. Az étkezési előkészületekben a gyermekek fejlettségüktől függően aktívan részt vesznek. Kialakítjuk bennük az esztétikus tálalás, a kulturált étkezés szokásait. Az ételek biztosításánál figyelembe vesszük a gyermek egyéni igényeit és törekszünk az új ízeket is megismertetni velük.

Testápolás

A testápolás a gyermek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres, szükség szerinti tisztálkodásukat és tisztaságigényük kialakulását szolgálja. A testápolási műveletek során az óvodapedagógus és a gyermek, dajka és a gyermek között bensőséges kapcsolat alakul ki. A testi szükségletek kielégítésében a gyermeket gondozó felnőtt bizonyos mértékig az anyát helyettesíti. A gyermek a benne kialakuló kellemes közérzet hatására sikerebben sajátítja el az önálló testápolási műveleteket.

Kialakult szokásrendszerünk lehetővé teszi, hogy igényüknek megfelelően használják a mosdót, amikor annak szükségét érzik. Természetesen ilyenkor is szüksége van a felnőtt tapintatos jelenlétére, hogy a gyermek kérésének megfelelően bármikor segíthessen. Fontosnak tartjuk, hogy az óvodáinkban dolgozó felnőttek ügyeljenek a tisztaságra, a rendre, a személyes ápoltságukra. (példamutatás)

Öltözködés

Az öltözködés védekezés az időjárás változásai ellen, de egyúttal fejlesztheti a gyermek ízlését és önállóságát is. A gyermek ruhája évszaknak megfelelően célszerű, kényelmes legyen, ne akadályozza a gyermek önállóságát. A váltóruhát, a sportoláshoz szükséges ruhát a szülők biztosítják gyermekeik számára. A gyermek lábboltozatát és sarkát tartó váltócipő viselése a csoportszobában kötelező.

Az öltözködés nagyon fontos eleme, hogy öltözködés közben a gyermek megismeri testrészeit, az öltözködés szabályait, megjegyzi saját személyes dolgainak helyét, viselését. Eközben fejlődik testséma-ismerete, térészlelése, finommozgása, kommunikációs készsége, értelmi képességei, teljes személyisége

Mindennapos mozgás

A gyermekek mozgásigényének kielégítését és mozgáskészségének fejlesztését a csoportszobában, és a tornateremben végzett, egészségfejlesztő testmozgás, a mozgásos játékok és a szabadban végezhető különböző mozgásos tevékenységek szolgálják, amelyeket a gyermek részben szabadon választhat meg, részben a nevelő kezdeményezi és szervezi. Az óvodai élet **minden napján** biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

A gyermek az udvaron annyit mozoghat, amennyire egyénileg igénye van. A séták és a kirándulások a mozgásigény kielégítésén kívül együttes élményt jelentenek a csoport számára.

Edzés

Az edzés megőrzéséhez fontos, hogy a gyermek szervezete képes legyen alkalmazkodni az időjárás változásaihoz. Ezért minden évszakban lehetőséget biztosítunk a szabadban való mozgásra, így növeljük ellenálló képességét. A légfürdőzés az edzés könnyen megoldható, és legáltalánosabb formája. Légfürdőzést jelent szabadban, tornaruhában végzett mozgás, a játék és a séta is. Jó idő esetén szabadban tornázunk, napfürdőzünk. Az évszaknak megfelelően kerékpározhat, rollerezhet, labdázhat, szánkózhat a gyermek az óvodai udvaron.

Pihenés

A gyermek alvásszükségletének kielégítése részben az óvodára hárul. A pihenéshez, a nyugodt alváshoz meg kell teremteni a szükséges feltételeket. A megfelelő pihenéshez csendre, nyugalomra van szükség. Az óvodapedagógus elalvás előtti halk dúdolással, rövid meséjével biztosítja a nyugalmat.

A gyermek egyéni szükségleteit figyelembe véve, megengedjük az otthonról hozott alvós játékot / csak kiscsoportban/ valamint, a nagyok tekintetében csendes tevékenységet biztosítunk, ha nem tud aludni. / mesekönyv nézegetése/

Gondozás-szokások alakítása

Feltétele az összes nevelési hatások érvényesülésének. Hozzájárul a gyermek, egész személyiségének alakulásához – a különbözőségek természetes módon való elfogadása, gyermeki empátia erősítése, multikulturális, interkulturális befogadó nevelés, az iskolai beilleszkedés közvetett előkészítése, testi-, lelki-, szociális érettség fejlesztése, fokozott figyelem a SNI gyermekek felzárkóztatására.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző munkatársakkal. Területei – összehangolt sürgetésmentes munka, fejlesztő kommunikáció, pozitív érzelmkinyilvánítás.

Az óvodapedagógus feladata

- Biztosítsa az óvoda helyiségeiben a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges környezetet.
- Óvodába lépésnél az új környezet különböző tüneteket válthat ki. Kísérje figyelemmel, és gondozza a gyermekeket türelemmel, szeretettel.
- Segítse elő a gyermekek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését.
- Kérje az orvos, védőnő tanácsát, segítségét. Tartson kapcsolatot velük, és Teremtse meg a szükséges feltételeket az öltöző kialakításánál, a kényelmes öltözködésnek.
- Alakítsa ki a csoportszobákat úgy, hogy legyen elegendő hely és felszerelés a gyermeki

tevékenységek számára.

- Gondoskodjon róla, hogy az erős napsugárzás ellen legyen sötétítő, az ablakon, a természetes megvilágítás domináljon.
- Fordítson gondot a többszöri 5-10 perces szellőztetésre, különösen étkezés után, alvás alatt és mozgásos tevékenység közben.
- Teremtse meg a feltételeket, hogy a mosdóban mindennek legyen meg a helye (fésű, fogmosó, törülköző), tisztántartásukról rendszeresen gondoskodjon a nevelő, oktató munkát közvetlenül segítővel közösen.
- Tartsa távol, illetve távolítsa el a balesetet okozható tárgyakat.
- Ismerje meg a család és a gyermek szokásait, szociokulturális háttérét, ennek figyelembevételével differenciáltan fejlessze a gyermeki készségeket és képességeket.
- Szoktassa a gyermeket az életkornak megfelelő helyes életritmus kialakítására.
- Rögzítse napirendben az egészséges életmód ritmusát, időbeosztást, a tevékenységek váltakozását.
- Folyamatosan konzultáljon probléma esetén a megfelelő szakemberekkel (logopédus, gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus).
- Vegye figyelembe a gyermek egyéni sajátosságait, ennek megfelelő készség- és képességfejlesztés eszközeit, módszereit alkalmazza.
- Gondozással, védje a gyermekek egészségét, előzze meg a betegségek kialakulását, gyakori szellőztetéssel, megfelelő fűtéssel, edzéssel, higiénikus eszközökkel, az esetleg megbetegedett gyermek elkülönítésével.
- Tájékoztassa a szülőket az óvoda gondozási feladatairól, követelményeiről, hívja fel a figyelmet a következetes magatartás fontosságára.

Testápolás

- Alakítson ki személyes bensőséges kapcsolatot a testápolási, gondozási műveletek során.
- Hívja fel a szülők figyelmét a heti hajmosás fontosságára, a körmök tisztántartására, amely betegségek forrása is lehet.
- Segítse elő a papírzsebkendő, a wc papír használatát, a helyes orrfújás gyakorlását.
- Biztosítsa naponta legalább 1 alkalommal a fogmosás lehetőségét.
- Igényelje a tisztaságot és rendet, vetesse észre a rendetlenséget, és megszüntetésébe vonja be a gyermeket is. Érje el, hogy ez a gyermek belső igényévé váljon

Táplálkozás

- Étkezés terén szervezzen az étkezéshez kulturált körülményeket, mindig tiszta, ép edényeket használjon.
- Biztosítsa a megfelelő időt az önkiszolgálás szokásainak kialakítására, fokozatosan tapintatosan végezze azt.
- Érje el, hogy a gyermek csak a saját evőeszközével és saját tányérjából fogyassza az ételt, ösztönözze annak elfogyasztására.
- Teremtse meg a lehetőséget az egész nap folyamán folyadék fogyasztására.
- Alakítsa ki a napirendben, hogy azonos időpontban történjen az étkezés, így megerősödnek a táplálkozás feltételes reflexei.
- Segítse elő az új ízek megismerését, megkedveltetését.

Öltözködés

- Kísérje figyelemmel, hogy megfelelő váltócipőt biztosítsanak a szülők a gyermek számára a lúdtalp megelőzése érdekében.
- Az óvodapedagógus irányítsa a gyermekek figyelmét a helyes öltözködés fontosságára, egészségvédelmük érdekében.
- Érje el, hogy a gyermek naponta váltson fehérneműt, harisnyát.
- Biztosítsa, hogy a gyermek a lehető legkevesebbet várakozzon felöltözve a fűtött helyiségben.
- Kérje a szülőket, hogy legyen tartalék fehérnemű, nadrág stb.
- Javasolja a szülőknél a gyermekek többretegű öltöztetését.
- Biztosítsa, hogy a gyermek bátran öltözhessen, vetkőzhessen a hőmérséklet változásának megfelelően.

Mindennapos mozgás

- Szervezzen minél több szabadban és csoportszobában végezhető mozgásos tevékenységet, a gyermek mozgásigényének kielégítésére és fejlesztésére.
- Biztosítson a gyermek számára kirándulási lehetőséget is, amely a mozgásigény kielégítésén kívül együttes élményt nyújt.
- Tájékozódjon a kirándulás előtt a helyszínről, a megközelítés módjáról, a hely
- balesetmentességéről, ösztönözze a gyermeket a környezet tisztaságának megővására.
- Segítse elő, hogy a gyermek változatos mozgással tapasztalhassa, mire képes, adjon módot arra, hogy új és újabb mozgásformákat próbáljon ki, és gyakorolja a már megszerzett mozgáskészségüket.
- Juttassa a gyermeket öröm és sikerélményhez a mozgás segítségével.
- Az óvodapedagógus növelje a gyermek ellenálló képességét a szabad levegőn való rendszeres tartózkodással.
- Biztosítsa, hogy a lehető legtöbb időt töltsék a szabadban.
- A csoportszobában gondoskodjon a mozgásos játékok alkalmával friss levegőről, kellemes hőmérsékletről.
- Teremtse meg a lehetőséget a légfürdőzésre és napfürdőzésre az évszaknak megfelelően, és a fokozatosság elvének megtartásával.
- Nyáron használja ki a víz edző hatását permetező zuhanyozással, lábfürdővel.
- Biztosítson a lehetőségek függvényében egyéb edző hatású tevékenységeket: kerékpározás, úszás, labdázás, rollerezés.
- Kedveltesse meg változatos tevékenységekkel a testmozgást.
- Javítsa a testtartást fejlesztő mozgással, a lábboltozatot erősítő speciális gyakorlatokkal segítse a lúdtalp korrigálását.

Pihenés

- Pihenés, alvás idején az óvodapedagógus biztosítsa a gyermeknek a nyugodt alvás körülményeit, az alvásigényhez szükséges időt, segítse elő az elalvás előtti nyugalmi állapotba kerülést dúdolással, meséléssel.
- Ügyeljen arra, hogy a korábban ébredők ne zavarják a még alvókat.
- Ne erőszakolja a mozdulatlanságot, az alvást.

- Biztosítsa a levegőcserét alvás alatt is.
- Ismerje fel a veleszületett rendellenességet, neurotikus tüneteket, nevelési hibákat, amely lehetővé teszi a mielőbbi korrekciót.
- Ügyeljen arra, hogy a gyermek megszokja a helyes testtartást a gerincoszlop és mozgásszervi elváltozások megelőzése érdekében, nyugalmi és mozgásos állapotok gyakran váltakozzanak a nap folyamán.

Gyermeki tevékenységek

- Elvégzi a saját személyével kapcsolatos feladatokat (testápolás, öltözködés, étkezés stb.), pihen, játszik, mozog.
- A pihenés, alvás egyéni szükséglete eltérő, de nem zavarják egymást a gyermekek.
- Igény szerint használja a zsebkendőt.
- Érzi, ha melege van, fázik, öltözködik le-fel.
- Segít a csoportszoba rendjének helyreállításában, a tisztaság fenntartásában.
- Önmaga is kezdeményez mozgásos játékot a csoportban és a szabadban.
- Egyéni ötletei alapján alkot játékszabályokat.
- Sétál, kirándul, ez alatt lég- és napfürdőzik.
- Változatos mozgásokkal erősödik, differenciálódik mozgása.
- Megismerkedik eddig ismeretlen ételekkel.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Önállóan mosakodik, törülközik, kezet mos, amikor szükséges. Ruhája ujját feltűri, fogat mos, fogápoló szereket tisztán tartja. Haját rendben tartja.
- Helyesen fújja az orrát.
- Tüsszentéskor a szája elé tartja a zsebkendőt.
- Az önkiszolgálást teljes önállósággal, biztonsággal, természetes teendőként látja el.
- Segédkezik a foglalkoztató átrendezésében.
- Segítséget nyújt társainak és a felnőtteknek.
- Étkezés közben kulturáltan viselkedik. Igényli az asztal esztétikai rendjét.
- Helyesen használja az evőeszközöket.
- Önállóan, megfelelő sorrendben öltözik, vetkőzik.
- Ruháját hajtogatja.
- Cipőfűzőjét megkötí, cipőjét szükség esetén letisztítja.
- Ügyel saját személye és környezete rendjére.
- Az eszközökkel óvatosan bánt.
- A rendetlenséget megszünteti.
- Óvja maga és társai testi épségét.

9.2 Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak megvalósítása, az óvodai nevelő tevékenység egészében jelen van.

Az óvodapedagógus feladatai

- Teremtse olyan szeretetteljes, derűs légkört, amelyben a gyermekek bátran, szívesen nyilatkoznak meg, mesélnek élményeikről.
- Az anyanyelvi játékokat építse be a mindennapi óvodai életbe, gyakoroltassa a hangzók tiszta ejtését.
- Az óvodába lépéskor tájékozódjon a gyermekek nyelvi fejlettségéről.
- Ismerje fel a beszédhibákat.
- Súlyosabb beszédhibák esetén irányítsa a gyermeket logopédushoz.
- Szép kiejtéssel, nyelvtanilag helyesen beszéljen, beszéde követésre méltó legyen
- Ismertesse meg a gyermeket a kommunikáció verbális és non-verbális eszközeivel.
- Valamennyi nevelési területhez kapcsolódva folyamatosan bővítse a gyermekek szókincsét.
- Fejlessze a gyermekek beszédhang hallását és beszédértését, auditív emlékezetét, a beszéd ritmusát, ezt szolgáló játékokkal.
- Ismerje meg a család anyanyelvi kultúráját, hívja fel a szülők figyelmét a beszélgetések kapcsolaterősítő hatására.
- Segítse az SNI gyermekek speciális segédeszköz használatát pl.: hallókészülék.
- A látás sérült gyermek esetében fokozott figyelmet fordítson az auditív észlelés fejlesztésére.
- A hátrányos helyzet gyermekeknél kiemelten fejlessze a beszédhanghallás és a beszédészlelés készségét

Gyermeki tevékenységek

- Igényeiket, szükségleteiket világosan, érthetően megfogalmazzák meg, használják az erre utaló kifejezéseket.
- Gondozási tevékenységek során figyelik az óvodapedagógus utasításait.
- Játék közben használják a párbeszéd fordulatait, közölik egymással gondolataikat, ötleteiket, fokozódik beszédkedvük.
- Az irányított tanulási folyamatban a gyermekek használják a megismert tárgyak, jelenségek, történések kifejezéseit, gazdagodik szókincsük.
- Családi és egyéni élményeikről beszámolnak társaiknak és az óvodapedagógusnak.
- Anyanyelvi és kommunikációs játékokat játszanak az óvodapedagógus irányításával.
- Társaik mozgását verbálisan kifejezik, megnevezik a téri irányokat, használják a névutókat.
- Történeteket találnak ki és mondanak el, ilyenkor alkalmazzák az ismert nyelvi formákat.

A fejlődés jellemzői korosztályonként

3-4 éves korban

A gyermekek egyéni fejlettségüknek megfelelően szívesen beszélnek saját cselekvésükről, a velük megtörtént eseményekről. Ismerik a környezetükhöz tartozó tárgyak és a megszokott jelenségek nevét. Leggyakrabban kérdés, kérdés, felkiáltás formájában nyilatkoznak meg. Tárgyi és személyi környezetükkel kapcsolatos gondolataikat összefüggően fejezik ki, gyakori szövegszerkesztési hibával. A magán és mássalhangzók nagy részét tisztán ejtik.

4-5 éves korban

A gyermekek bátran, szívesen beszélnek. Értik és használják az ismert szavakat akkor is, ha az azokkal jelölt tárgyakat, személyeket nem szemlélik közvetlenül. Gondolataikat érthetően, összefüggően tudják kifejezni, közölni, leírni, mesélni. Társaik beszédére odafigyelnek és

igénylik, hogy őket is figyelmesen meghallgassák. Alkalmazzák a párbeszéd jellegzetes fordulatait, a figyelem felhívást a köszönést, az udvariassági kifejezéseket. Helyesen használják a jelen és a múlt idejű igeidőket, a képzőket, a ragokat, a határozott és határozatlan névelőt. Még előfordul néhány helytelenül képzett vagy helyettesített hang.

5-6-7 éves korban

A gyermekek aktívan használják a tapasztalatok során bővült szókincsüket. Összefüggő beszédükben sok a szóismétlés, kötőszó - halmozás. Elbeszélésük folyamatos de még nem követi mindig a történések logikai, időbeli sorrendjét. Figyelmesen végig hallgatják az óvodapedagógust, részt vesznek a párbeszédben, végig várják a másik gyermek megnyilatkozását. Jól érthető, többnyire megfelelő hangsúlyozással, hangleyjtéssel, hangerővel és megfelelő tempóval beszélnek. Beszédüket természetes gesztusokkal, arcjátékkal kísérik. Tisztán ejtenek minden beszédhangot. Helyesen használják a névmásokat, névutókat, a jövő idejű igéket.

9.3 Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

- Az óvodai életben a gyermek a szocializáció újabb minőségét éli át.
- Megtanulja megismerni önmagát, az együttélés szabályait, a társas életben elvárt viselkedésmódokat.
- A közösségi nevelés szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő közös tevékenységek gyakorlása. Ezért olyan óvodai élet szervezésére törekszünk, amely segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak, és akaratának szokás-és normarendszerének megalapozását.

Az óvodapedagógus feladata

- Biztosítsa az elfogadó érzelmi alapokra épített kellemes óvodai légkört.
- Tegye lehetővé a gyermek és társai közötti, valamint a gyermek és felnőttek közötti minél gyakoribb kontaktus felvételt.
- Biztosítsa annak lehetőségét, hogy a felnőttekkel és a társakkal szembeni, s a társadalmilag elfogadott viselkedési szokás- és normarendszereket elsajátítsa a gyermek.
- Tegye lehetővé az elfogadott viselkedési módok természetes szituációkban történő gyakorlását.
- Segítse elő a gyermekcsoporton belül az együttműködés, az együttműködés képességének kialakulását, az élményekben gazdag környezet járuljon hozzá, hogy a gyermekek befogadóvá, elfogadóvá, segítőkesszé váljanak. Legyen természetes számukra a különbözőség.
- Segítse a közvetett iskolai beilleszkedést a pozitív énkép önbizalom, önfegyelem, önállóság, szabálytudat, kommunikáció, együttműködés formálásával, a szándékos tanulás iránti pozitív attitűd megalapozásával.
- A hátrányos helyzetű és az SNI gyermekek speciális fejlesztése szükség szerint, testi-, lelki- és szociális érettség megalapozása az iskolai munkához.
- Tegye képessé a gyermeket arra, hogy az adódó esetleges konfliktusokat önállóan próbálja meg egymás között megoldani.
- Segítse elő a társakért, a csoportért érzett felelősség kialakulását a gyermeki tevékenység folyamatos értékelése által.
- Biztosítsa, hogy a gyermek társai irányában mindig megértést tanúsítson. Tisztelje társai másságát.

- Tegye lehetővé a csoport életét színesítő visszatérő hagyományok éltetését.
- Állítson a csoport elé távlatokat, melyek a közös tevékenységekkel a gyermekek fejlődésének serkentői.
- Biztosítson alkalmat a baráti kapcsolatok kialakulására. Állandósulását tegye lehetővé közös tevékenységek, élményszerzések biztosításával.
- Környezettudatos magatartás megalapozása, érzelmi viszonyulásuk alakítása a környezettudatos cselekvési szükségletek, szokások, gondolkodás, értékrend, döntési képességek fejlesztésével.

Gyermeki tevékenységek

- Megtanulja tevékenység közben a másokkal való érintkezést és együttműködést.
- Ismeri és alkalmazza társas kapcsolataiban az alapvető társadalmi és erkölcsi normákat.
- Törekszik a felmerülő konfliktusok önálló megoldására és ezáltal szocializálódik.
- Baráti kapcsolatokat alakít ki - ezekben tevékenykedik. Közös tervezet több napra szóló játékot.
- Eljut az „én”-től a „mi” tudatig.
- Alárendeli saját akaratát másokénak.
- Formálja önfegyelmét, önkifejező, önértékesítő képességét, ezáltal szabálytudata magasabb szintre jut.
- Társainak segítségére siet – tolerálja a különbözőséget.
- Véleményt mond társairól, tevékenységeikről, környezetéről.
- Önként részt vesz a közös munkavégzésekben, a csoportszoba formálásában – csoport, illetve óvodai közös programokban.
- A népi hagyományok ápolásában tevékenyen részt vesz - pld. Luca napi búzát ültet, komafát cserél, Kiske babot készít stb. E közös élmények hatására erősödik a csoport közösségéhez, valamint az óvodai közösséghez való kötődése, s ez által formálódik magyarságtudata.
- Programokat szervez rövidebb és hosszabb távú célok szerint.
- Felfedezi szűkebb lakóhelyét, séták, kirándulások alkalmával irányított megfigyelések által megismerkedik szülővárosa nevezetességeivel, ezáltal kialakul benne az együvé tartozás érzése, legyen ez a szülőföldhöz kötődés alapja.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermek hozzájárul a csoportszoba szebbé és otthonosabbá tételéhez, figyel az óvodapedagógusra, végrehajtja a kapott feladatokat.
- Megköszöni, ha kap valamit, kezd segíteni másoknak, szívesen játszik együtt.
- A kívánt játékszert elkéri társától, használja az udvarias beszédmód kifejezési formáit.
- Betartja a kulturált étkezés szokásait.
- Tisztelettel viselkedik a felnőttekkel, az óvoda dolgozóival. Köszönti a csoportba érkező vendéget.
- Kezd eligazodni a csoport életében, a napirendben. A korábban kialakult szokásokat önállóan alkalmazza. Érti a szabályok lényegét és törekszik is azok betartására. Tevékenységeiben egyre önállóbb.
- Szívesen játszik együtt, érdeklődik társai iránt, segíti őket öltözködés, séta stb. közben.

Önállóan keresi a segítségadás megfelelő formáit. Bízik önmagában és társaiban. Számba veszi a csoport tagjait.

- Keresi a közös tevékenység lehetőségét. Jelzi, ha közölni valója van.
- Tudatosodik benne, hogy egy összetartó csoport része, ezáltal együtt érez társaival, türelmes irántuk, figyelmesen hallgatja meg őket, örül a közösen elért sikernek. Átérti a csoportért végzett tevékenység fontosságát. A megkezdett tevékenységet befejezi. Elfogadja az adott tevékenység által megkívánt magatartásformát.
- Természetes szükségletté válik a közös tevékenység, képes saját akaratát alávetni másokénak. Tűrő és konfliktusmegoldó képessége magasabb szintre jut. Vállalkozik önálló véleményalkotásra. Alakul a csoport közvéleménye.
- Kapcsolatot alakít ki a többi csoportba járó gyermekkel.

10 Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

10.1 Játék

„Csodálatos milyen eredeti tud lenni egy gyermek, ha hagyják.”
(Kosztolányi Dezső)

A játék szabadsága a gyermeki élet legfontosabb része. Az óvodában ez az alapvető pszichikus szükséglet minden nap zavartalanul kell teljesüdjön. A játék lehetővé teszi a gyermek önkifejezését és szabad akaratát. Azáltal, hogy a gyermek saját benyomásait játékában rendezve dolgozza fel, fejleszti a személyiséget és az önállóságot. Az óvodapedagógusnak mint példaképnek kell lennie a játékban, amely segíti a gyermekeket az önálló játék folyamatában, és támogatja a kapcsolatok kialakulását. Az óvodában a szabad játékot kiemelt jelentőségűnek tartjuk, és ez a prioritás megjelenik a napirendben és a tevékenység-szervezésben is.

Játékfajták

A **gyakorlójáték** bevezetője és kiegészítője a többi játékfajtának. Főleg a 3-4 évesek játékát jellemzi. A gyakorló játék az eszközhasználatban, mozgássorok kialakításában, manipulálásban realizálódik. A **szerepjátékban** a gyermekek tapasztalataikat, elképzeléseiket hozzájuk fűződő érzelmeiket jelenítik meg. A vállalt szerepen keresztül ábrázolják a valóság számukra lényeges mozzanatait.

A **szabályjátékban** nem a művet, nem a szerep a rögzített, hanem a feladat és a szabály. Meghatározott cél elérésére irányul. Mozgás és értelemfejlesztő hatása van.

Konstruktív játék során a gyermekek különféle elemekből, anyagokból építményeket, játékszerkeket, modelleket hoznak létre saját elképzelésük alapján.

Bábozás, dramatizálás során eljátszanak ismert meséket, kitalált helyzeteket, szituációkat. A játék során beleélik magukat a szereplők helyzetébe.

Az óvodapedagógus feladatai

- A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítsa az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását.
- Biztosítsa a szükség és igény szerinti együttjátszást, támogató, serkentő, ösztönző, indirekt magatartásával.
- Az óvodapedagógus teremtsen meg a feltételeket /hely, idő, légkör és eszköz/, hogy a gyermekek aktivitással, jókedvvel vehessenek részt az elmélyült, folyamatos, nyugodt játékban.

- Gondoskodjon pozitív érzelmeket kiváltó élményekről, így adjon minél több játéktémát a gyermekeknek.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermekek játékuk során környezetüket formálhassák, kedvük, elképzelésük szerint átalakíthassák, szabadon mozoghassanak a csoportszobához tartozó játékhelyiségekben is.
- Tartsa szem előtt, hogy a gyermekeknek különösen fontos a minél hosszabb, megszakítás nélküli játékidő.
- Biztosítson olyan játékeszközöket, amelyek az elmélyült játék kialakulását, és a fantázia fejlődését szolgálják.
- Törekedjen arra, hogy a gyermekeknek az udvaron is álljanak rendelkezésükre barkácsoló, ábrázoló, manipuláló, konstruáló eszközök.
- Ismertesse meg a gyermekeket minél több mozgásos játékkal.
- Képességfejlesztő játékeszközök segítségével tudatosan fejlessze a gyermekek értelmi képességeit /megfigyelés, emlékezet, gondolkodás/.

Gyermeki tevékenységek

- A gyermek gyakorlójátékot játszik, e tevékenység közben ismerkedik az őt körülvevő világgal, annak tárgyaival.
- Szerepjátékot játszik, ebben jeleníti meg tapasztalatait, ismereteit, elképzeléseit, érzelmeit, pozitív és negatív élményeit. Ezeket sajátos módon alkotja újra.
- Szabályokhoz igazodva mozgásos és értelemfejlesztő, logikus gondolkodásra serkentő szabály játékot játszik.
- Bábozik, dramatizál, így eleveníti fel irodalmi élményeit kötetlen formában.
- Barkácsol különféle eszközökből, sokféle anyagból játékaához felhasználható kiegészítőket.
- Konstruál, eleinte nagyobb, később apróbb kockákból, különböző alkatrészekből, anyagokból építményeket.

A fejlődés jellemzői korosztály szerint

Gyakorlójáték

3-4 éves kor: a játékos mozgást mindig ugyanabban a formában, ugyanolyan szabályok szerint ismétlik. Játékszereket, eszközöket rakosgatnak céltalanul, vagy maguk alkotta szabály szerint.

4-6-7 éves kor: gyakorló játék csak akkor jelentkezik, ha a gyermek fejlődésében lemarad, képességei fejletlenek, de jelentkezhet konstrukciós és szerepjáték elemeként is.

Szerepjáték

3-4 éves kor: képesek olyan szerepjátékok kezdeményezésére és eljátszására, amelyek egyszerű cselekvéseket és kapcsolatokat tartalmaznak.

4-5 éves kor: mozgásuk, értelmi és érzelmi fejlődésük alapján megértik környezetük egyszerűbb jelenségeit, viszonyulásait, készek ezeket játékukban újraalkotni.

5-6-7 éves kor: tudnak vezetni, és játszótársaikhoz alkalmazkodni. Képesek olyan játékhelyzeteket létrehozni, abban együttműködni, melyben tapasztalataik, érdeklődésük alapján ábrázolhatják a felnőttek tevékenységét és kapcsolatait.

Barkácsolás

3-4 éves kor: az óvodapedagógus, a gyermekek bevonásával készít kiegészítő játékszereket.

4-5 éves kor: segítenek az óvodapedagógusnak a játékszerek készítésében és a játékok megjavításában.

5-6-7 éves kor: a barkácsolás, a szerepjáték és a bábozás természetes eszköze. A kellékeként létrehozott eszközöket felhasználják játékaikban

Dramatizálás, bábozás

3-4 éves kor: elsősorban a bábú mozgása kelti fel a gyermekek érdeklődését, ezért a bábuk „éljenek” a gyermekek között, legyen helyük a csoportban.

4-6-7 éves kor: kézméretüknek megfelelő bábokkal báboznak. Kedvelt mesealakokkal, hétköznapi figurákkal önállóan, kitalált szöveggel báb jeleneteket adnak elő.

Szabályjáték:

3-4 éves kor: mozgásszükségletet kielégítő, egyszerű szabályokat tartalmazó játékokat játszanak.

4-5 éves kor: képesek a szabályok megértésére, az óvodapedagógussal közösen ellenőrzik a szabályok betartását, a győzelem érdekében megpróbálnak együttműködni.

5-6-7 éves kor: olyan szabályjátékot választanak, amely nagyobb ügyességet, vagy szellemi erőfeszítést igényel. Egymást figyelmeztetik a szabályok betartására, megjelenik az egészséges versenyszellem.

10.2 Verselés, mesélés

Az óvodai életben a mesélés, mondókázás és verselés kulcsfontosságú szerepet játszik a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtésében és fejlődésében. A gyakran játékos mozgásokkal összekapcsolt mondókák, dúdolók és versek ritmusa, mozdulatai érzéki és érzelmi élményeket nyújtanak a gyerekeknek.

A magyar gyermekirodalom, gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok gazdag hagyományai biztos alapot nyújtanak a mindennapi meséléshez és verseléshez. Az élőszavas mesék segítenek a gyermekeknek megérteni és feldolgozni érzelmeiket, valamint megerősítik az önálló gondolkodást és képzelőerőt. A mesék által megjelenített világ nemcsak szórakoztat, de erkölcsi tanulságokat is közvetít.

A gyermeki saját versek és mesék alkotása, valamint az ezekhez társított mozgás vagy ábrázolás az önálló önkifejezés egyik módja.

Az óvodai programban a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek, valamint más népek, nemzetiségek meséinek egyaránt helye van.

A mese gyermeki szemmel nézve maga a csoda, amely pihentet, szórakoztat és táplálja a képzeletet. A mese pozitív hatásait erősíti, ha többször ismétlik meg, különböző módszerekkel dolgozzák fel, és esztétikai élményt nyújtanak a gyerekeknek. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

A nap folyamán többször mesélnek a gyermekeknek, lehetőséget adva az önálló szöveg és meseelmondásra. Az előadások általában fejből történnek, különböző eszközökkel színesítve. Az elmondások összhangban vannak a metakommunikációs jelekkel, és arra törekszenek, hogy az esztétikus élményen túl hatással legyenek a gyerekek érzelmeire és fantáziájára.

A bábozás és a dramatikus játékok is fontos szerepet játszanak a gyerekek személyiségfejlesztésében és kreativitásuk kibontakoztatásában. Az óvodapedagógusok a drámapedagógia eszközeit is felhasználják a közös játékokban, de a nyugodt légkör és jól kialakított szokásrend kialakítása elengedhetetlen a sikeres eredményhez.

A nevelés célja

A nyelv szépségének és kifejező erejének megismertetése az óvodai nevelés fontos része. A verselés és mesélés segítségével a gyermekek bevezetést kapnak a nyelv gazdagságába és sokszínűségébe.

Az óvodapedagógusok változatos és igényes irodalmi élményeket nyújtanak a gyermekek számára, ezáltal megalapozva pozitív személyiségjegyeiket és kulturális identitásukat. A népi kultúra felhasználása, beleértve a népmeséket, mondókákat és népdalokat, hozzájárul a gyermekek anyanyelvi és ízlésvilágának kialakításához és gazdagításához. Ezáltal nemcsak a nyelvi fejlődésüket segítik elő, hanem mélyebb kapcsolatot is kialakítanak a kultúrájukkal és hagyományaikkal.

Nevelési feladatok

- Az óvodapedagógus elsődleges feladata az élménynyújtás.
- Biztosítsa az érzelmi biztonságot nyújtó, nyugodt légkört. Alakítson ki állandó mesélő helyet.
- Keltse fel a mese és a vers iránti érdeklődést!
- Ismerje meg a család mesélési szokásait, beszéljen a szülőknek a mese és a vers fontosságáról
- Teremtse meg a mindennapos mesélés lehetőségeit (hely, idő, szokásrend) a pihenés előtti rendszeres meséléshez is!
- A kiválasztott irodalmi alkotások nyújtotta érzelmeket természetes viselkedési módjával közvetítse.
- Az irodalmi anyagot úgy válassza ki, hogy nyelvileg tiszta, esztétikailag értékes mesét, verset halljanak a gyermekek, melyek fejlesztik erkölcsi ítéleteit, magatartását.
- Mese és versmondás alkalmával építsen a spontán adódó helyzetekre, a kedvező körülmények kiváráására.
- Éljen a komplexitás lehetőségével. Érje el, hogy a gyermekből, mint „befogadóból” a későbbiekben „előadó” váljék, teremtse meg ennek a megfelelő hely és eszköz feltételeit. (ruhadarabok, fejdíszek, bábok).
- Fejlessze a gyermeknek mind az aktív, mind a passzív szókincsét, kifejezőkészségét, bővítse ismeretanyagát.
- Alkalmazzon minél több mozgással kísérhető verset, mondókát.
- Alkalmazza a néphagyományhoz kapcsolódó irodalmi anyagot.
- Ismertesse meg a népmesék sajátos nyelvezetét, s ezáltal bővítse szókincsüket, használja a tájnyelvet.
- Igaz történetekkel, elbeszélésekkel, szólásokkal, közmondásokkal, csúfolókkal, találós kérdésekkel ismertesse meg a gyermeket.
- Szervezzon könyvtárlátogatást,
- Biztosítson a gyermek számára könyveket és szoktassa a helyes használatára,
- A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése versekkel, mesékkel, dramatikus játékokkal.
- Az SNI gyermekek nevelése irodalmi élményekbe ágyazott fejlesztéssel.

A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása

Fontosnak tartjuk, hogy **igényes anyagválasztás** előzze meg az irodalmi élmény nyújtását. Csak igazán művészi értékű, a gyermek életkorának és érdeklődésének megfelelő irodalmi műveket választunk. Óvodánkban a nevelőtestület közösen állított össze irodalmi anyagokat, s ebbe szorosan beépítették a Jeles napokhoz, ünnepekhez kapcsolódó értékes irodalmi alkotásokat, vagy a népköltészet egyes jellegzetes elemeit.

3-4 éves korban főként különböző **ölbeli játékokat**, lovagoltatókat játszunk. Ezek nagy örömet szereznek a gyermekeknek, oldják az óvodába lépés feszültségét, segítik az óvodapedagógus–

gyermek közötti szeretetteljes érzelmi kötődés kialakulását. A „mondóka játékokon” kívül egyszerűbb **népi rigmusokat, rövid versikéket** szituációban mondogatunk nekik. A **mesék** közül olyanokat választunk, melyeknek **cselekménye egyszerű, érthető, pozitív** érzelmeket, a biztonságot, a jót sugallják. A meséket, mondókákat sokat ismételjük.

4–5 éves korban népi mondókákat, névcsőfolókat, hangutánzó mondókákat, tréfás verseket, halandzsza szövegű kiolvasókat válogatunk, melyek ritmusosak, és könnyen megjegyezhetőek. A vidámságot és a humort fontosnak tartjuk, ebben a korban a gyermekek ezt már megértik. Az egyszerűbb állatmeséket fokozatosan váltják fel a **népmesék, egyszerűbb népszokások dramatizálása**. Egyre több csodás elemet tartalmazó **rövidebb tündérmesét** mondunk nekik. A csoda ebben a korban kezd igazán izgalmassá válni. **Rövid csalimeséket** is mondunk, **találós kérdésekkel** csiszoljuk gondolkodásukat.

6-7 éves korban versanyagunk a különböző típusú **népi mondókákkal, kiolvasókkal** gazdagodik. Megerősítjük a **néphagyomány-ápolást**, és a **természet szeretetét**. Megismerkedünk a **nagy magyar költők gyermekeknek szánt, érzelmeire ható szép, lírai verseivel**. A magyar népmesekincs legszebb darabjaival, korunk íróinak **elbeszéléseivel, verses meséivel** stb.

Gyermeki tevékenységek

- Mondókázik, versel kedve szerint és az óvodapedagógussal.
- A hallott meséket eljátssza, dramatizálja.
- A mesékhez bábokat, kiegészítőket készít felnőtt segítségével.
- Ábrázolja kedvenc hőseit, érzéseit.
- Szívesen nézeget meséskönyveket, esetleg mesél a képekről.
- Játékában alkalmazza a tréfás mondókákat.
- Bábozás közben kitárulkozik, szorongásai oldódnak.
- Bábozásban megjeleníti élményeit, közösségeket hoz létre, amely segíti az összetartozás élményét.
- Bábszínházba, színházba mennek az év folyamán több alkalommal.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermek, játék közben odaillő szövegeket, rigmusokat mondogat.
- Az elhangzott vers, mondóka, mese ismétlését kéri.
- 8 verset megjegyez, 15-20 verset meghallgat az év folyamán.
- Hangzás, hangulat, érzelem egységében kezdi felfogni a hallott verset, mesét.
- Megszilárdul a meshallgatáshoz kapcsolódó szokása, a figyelem fenntartása.
- Csendben végighallgatja a mesét, tekintetén látszik a belső képzeleti kép.
- A folytatásos mesék szálait össze tudja kötni.
- Az ismert mesei motívumok bábozása, dramatizálása, rajzolása kedvelt szórakozásai közé tartozik.
- Vigyáz a könyvekre.
- A szereplők érdekes szólásait, furcsa hangzású nevét megjegyzi, játékában használja.

10.3 Ének, zene, népi játék, tánc

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak, segítik a gyermekek zenei érdeklődését és esztétikai fogékonyságát fejlesztik. A közös éneklés és zenei tevékenységek során felfedezik a

dallam, ritmus és mozgás szépségét, örömeiket lelik a közös zenélésben. A népdalok éneklése, hallgatása, a néptáncok és népi játékok segítik a hagyományok megismerését és tovább örökítését. Az óvodai ének-zenei nevelés eredményes megvalósítása elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását. A gyermekek spontán módon követik a felnőttek mintáját az éneklés és zenélés terén, ami részévé válik mindennapi tevékenységüknek. A közös éneklés fejleszti a ritmusérzékét, hallást és éneklési készséget, miközben javítja a beszéd, kiejtés és hanglejtés minőségét.

A dalos játékokhoz kapcsolódó mozgásformák és táncok fejlesztik a mozgáskészségeket, testsémát és térérzékelést, valamint segítik a vizuális memória fejlődését. Az énekes népi játékok és kortárs művészeti alkotások fontos eszközök a gyermekek zenei képességeinek és kreativitásának alakításában.

A nevelés célja

A zenei készségek, a zene befogadáshoz szükséges képesség fejlesztése, valamint zenét értő és szerető egészséges, boldog emberré nevelés.

Az óvodapedagógus feladatai

- Az óvodapedagógusnak fontos feladata, hogy élményeket nyújtson a gyermekek számára az éneklés és zenehallgatás révén.
- Célja, hogy felkeltse a gyermekek zenei érdeklődését, formálja zenei ízlésüket és esztétikai fogékonyságukat.
- Hangolja össze a dalanyagot a zenei nevelési feladattal.
- Ismertesse meg a gyermekekkel a gyermekdalokat, dalos játékokat, szoktassa a gyermekeket tiszta éneklésre.
- Fejlessze a gyermekek zenei hallását, ritmus érzékét, harmonikus, szép mozgását.
- Tanítson a gyermekeknek táncos mozgásokat, néptánc-elemeket.
- Dalos játék, tánc során fejlessze a nagymozgásokat, az egyensúlyérzékelést.
- A téri helyzetek, téri irányok mozgásos megélésével fejlessze a térészlelést.
- Ismertesse meg a gyermekeket egyszerű hangszerekkel.
- A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus vegye figyelembe a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek hovatarozását is.
- Az óvodapedagógus önmaga zenei kulturáltságát is fejlessze, kutasson új zenei,- még nem tanított- alkotások után.
- Alapozza meg a gyermekek komolyzenei igényét is.

Gyermei tevékenységek

- A gyermekek népi dalos játékokat játszanak és ritmikus mondókákat mondanak szabadon és alkalmasszerűen, a nap bármely szakában, jókedvvel és érzelmi gazdagsággal.
- Önállóan, tisztán énekelnek, zenét hallgatnak.
- Érzékeltetik az egyenletes lüktetést, ritmust tapsolnak.
- Egyszerű néptánc-mozdulatokat, együttes mozgásformákat végeznek, eleinte az óvodapedagógus irányításával, később önállóan is.
- Megismerik és játékaikban is használják az egyszerű hangszereket /dob, cintányér, háromszög/.
- Szívesen hallgatják az óvodapedagógus énekes és hangszeres előadását.
- Játsszanak a hangjukkal: halkan-hangosan, mélyen-magasan énekelnek, mondókáznak.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végén

- A gyermekek a dalokat tisztán, szép szövegkiejtéssel éneklik. 10 dalt biztonsággal énekelnek csoportosan és egyénileg is. A dalokat önállóan is el tudják kezdeni.
- A mondókákat a magyar beszéd ritmusa szerint mondják. Felismerik a magas - mély éneklés közötti különbségeket, maguk is tudnak így énekelni, dalt kezdeni.
- Ismerik a halk-hangos közti különbséget, tudnak halkán - hangosan énekelni, tapsolni, beszélni.
- Képesek a dallam- motívum bújtatására.
- Megfelelően használják az ütő hangszereket.
- Érzik a ritmus és az egyenletes löktetés különbségét, ritmusmotívumokat visszatapsolnak.
- Az egyszerű, játékos, táncos mozgásokat motívumnyi ismétlődő szakaszokkal szépen megformálják. Változatos mozgáskombinációkat hajtanak végre. A mozgás során a teret maguk körül kihasználják, bemozognak.
- Képesek dallam, ritmus, és mozgás improvizálására.
- Figyelmesen hallgatják a bemutatott élőzenét és hangszeres játékot.

10.4 Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A rajzolás, a festés, mintázás, építés, képalakítás, kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének.

Az óvodapedagógusnak az egész nap során biztosítani kell a tevékenységekhez való teret és lehetőséget, mivel maga a tevékenység és az alkotás öröme is fontos. Fontos, hogy az óvodában kialakuljon az igény az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására, valamint az esztétikai élmények befogadására. Az ábrázolást, mint szabad alkotást az önkifejezés eszközeként tekintjük. Számos tevékenység tartozik ide, például a firkálás, a rajzolás, a festés, a bábkészítés és a különféle anyagok felhasználásával végzett barkácsolás. Az óvodai művészeti alkotásoknak a család, a természet változása, és az állatok, növények világa lehetnek modelljei. Ezek a tevékenységek segítik a gyermek képi, plasztikai kifejezőképességének fejlődését, valamint a térbeli tájékozódást és rendezőképeséget. Továbbá hozzájárulnak a gyermeki élmények és fantáziavilág gazdagodásához és azok képi kifejezéséhez. A gyermek tér-, forma- és színeképzetének gazdagodása, képi gondolkodásának fejlődése, valamint az esztétikai érzékenység és az igényesség kialakulása is része ennek a folyamatnak.

A nevelés célja

A gyermekek élmény és fantáziavilágának képi, téri szabad önkifejezése. A gyermekek tér- forma- szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása. A természet és a belőle építkező mozgás, képalakítás, és a zene kapcsolata olyan maradandó élmény a gyermek számára, amelyből élete végéig táplálkozhat.

Az óvodapedagógus feladatai

- Biztosítsa a zavartalan és sokrétű tevékenykedés külső feltételeit.
- Az óvodapedagógus segítse a gyermek téri, formai és színeképzetének gazdagodását, esztétikai érzékének alakulását.
- Segítse elő a természet szépségeire, színeire, formáira való rácsodálkozással a művészeti alkotások, épületek, népi alkotások nézegetésével a szépség iránti vonzódás alakulását.
- Az óvodapedagógus előtérbe helyezi a természetes anyagok, termékek felhasználását.

Feladata az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.

- Biztosítson sokféle eszközt és anyagot, ismertesse meg a gyermekeket a különböző technikákkal, keltse fel a gyermekekben a tevékenység vágyát.
- Erősítse az eszközhasználat pontosságát, az eszközök tisztántartásának igényét.
- Ügyeljen arra, hogy az ábrázolás eszközeivel balesetmentesen bánjanak.
- Segítse elő, hogy a szülők is adjanak gyermeküknek lehetőséget az otthoni ábrázolásra.
- Teremtse meg a szabadidős, illetve kötött ábrázolás hangulati, tárgyi és eszközbeli feltételeit, a minden gyermek fejlődését belülről segítő motiválást.
- Használja ki egész évben az udvari lehetőségeket, a spontán helyzeteket.
- Legyen igényes a környezet formálásában, törekedjék a természetes, jó minőségű anyagok használatára.
- A csoportszoba díszítésében mértéktartó legyen.
- Gyűjtse, és időnként elemezze a gyermekrajzokat.
- Segítse a gyermek látási, tapintási, mozgási érzékelésének összerendeződését, a vizuális élmények teljesebb átélését.
- Az SNI-s gyermeknél fogyatékoságuk figyelembevételével erősítse az észlelő apparátust, a taktilis érzékelést és a kevésbé sérült funkciók differenciáltabb fejlesztését célozza. Külön gondot fordítva arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez.

Gyermeki tevékenységek

- A gyermekek kezdetben firkálnak, majd elnevezik műveiket.
- Rajzolnak, festenek élményeik, elképzeléseik alapján különböző felületekre, a rendelkezésükre bocsátott anyagokkal.
- Játékaikhoz, dramatizáláshoz, bábozáshoz, ajándékozáshoz különböző tárgyakat, kiegészítőket barkácsolnak vágással, ragasztással papírból, textiltől, termésből.
- Gyurkálgatnak homokot, agyagot, lisztgyurmát, papírt, közben megismerik az anyagok tulajdonságait, használatát.
- Papírt hajtogatnak, montázst készítenek.
- Képeket készítenek vágásaikról, gondolataikról változatos technikákkal: fonál, nyomat, mozaik, viaszkarcolás, a festés és rajzolás mellett.
- Terméseket gyűjtenek, kavicsokat válogatnak, ezekkel díszítenek felületeket.
- Megismerkednek néhány új technikával, mint pl. a batikolás, gyertyaöntés, gipszöntés, textilfestés, sógyurmázás, kollázs készítés.
- Megismerkednek néhány népi kismesterséggel. Egyszerűbb formában szőnek, fonnak, agyagoznak, tojáskészítést festenek, mézeskalácsot készítenek.
- Rakosgatnak, építenek saját elképzelés alapján különböző anyagok felhasználásával.
- A szabadban homokoznak, nagy felületre rajzolnak krétával, kavicsokat rakosgatnak, kőveket festenek, virágból láncot fűznek.

A fejlődés jellemzői 5-7 éves korra

- Örömmel, saját kezdeményezésre is ábrázolnak.
- Kommunikációjukban bátran használják az ábrázolás eszközeit.

- Tevékenyen részt vesznek az őket körülvevő tér, valamint a térbeli makettek berendezésében.
- Képalakításban egyéni módon jelezni tudják az elemi térviszonylatokat. Élményeik elképzeléseik, képzeik megjelenítésében többnyire biztonsággal használják a képi kifejezés változatos eszközeit.
- Színhasználatukban érvényesítik kedvenc színeiket. Képesek vezetéssel észrevenni a környezet, a műalkotások és saját munkáik színhangulatát.
- Formaábrázolásuk változatos, többnyire képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat, emberábrázolásaikban megjelennek a részformák, próbálkoznak a legegyszerűbb mozgások jelzésével is.
- A közös munkák értékelése során saját műveikkel és a műalkotásokkal kapcsolatban szóbeli véleményt nyilvánítanak.
- Tudnak formákat mintázni elképzeléseik alapján és megfigyeléseik elhasználásával. Önállóan és csoportmunkában is készítenek egyszerű játékokat, kellékeket, modelleket, maketteket. Fokozott önállósággal tudják alkalmazni a megismert technikákat. Önállóan készítenek tárgyakat, az óvodapedagógus irányításával képesek az anyagszerűségekre törekvés szabályait betartani.
- Ismerik a népi kézműves technikák alapjait (szövés, fonás, agyagozás), kis segítséggel alkalmazzák is azokat.
- Kezdenek érdeklődni az érdekes, szokatlan dolgok iránt. Elmondják véleményüket az óvodai környezetről, szívesen vesznek részt annak szépítésében. Időnként felszólítás nélkül is észreveszik a tennivalókat.
- Késztetést érznek arra, hogy figyelmüket összpontosítsák, technikai tudásukat aktivizálják.

10.5 Mindennapos mozgás

A harmonikus összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése nagyon fontos feladatunk.

A mozgás a gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-helyzetváltoztató, és finommotoros-mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ebben az életkorban a gyermek leginkább a mozgás által szerez információt környezetéről, ezáltal gazdagodnak tapasztalatai, a mozgás hozzájárul az egészséges életvitel kialakulásához.

Az óvodai élet **minden napján** biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

A mozgás sokoldalú tevékenység, feladatrendszere az egész óvodai életet átszövi. Jelen van a szabad játékban, a mozgás foglalkozásokon, a sportprogramokon. A mozgásfejlesztés, az aktív nagymozgásoktól kezdve a finommotoros manipulációig mindent magába foglal, kedvezően befolyásolja az értelmi és szociális képességek alakulását.

A mozgásos tevékenységek, játékok, feladatok spontán és szervezett mindennapos alkalmazása kedvezően hat a kondicionális képességekre, a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulására, kiegészítik a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatásait.

A komplex testmozgások együtt hatnak a gyermek személyiségének fejlődésére. /alakul a pozitív énkép, önkontroll, érzelmszabályozás/

Az egészségfejlesztő testmozgást az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára biztosítani kell. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széles körű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornateremben, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető.

A mozgásfejlesztés célja

A gyermekek pszichomotoros készségeinek, képességeinek kialakítása, fejlesztése. Az iskolai életmód megkezdéséhez szükséges testi és fizikai erőnlét, a megfelelő koordinált mozgás és finommotoros készség elérése. A mozgás a sport szeretet megalapozása.

Nevelési feladatunk

- A természetes mozgáskedv megőrzése, a mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése.
- Egészséges életvitel megalapozása, mozgástapasztalatok bővítése, a mozgáskészségek alakítása.
- Testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése, a szervezet edzése.
- A mozgáson keresztül az értelmi struktúrák fejlesztése /érzékelés, észlelés, figyelem, gondolkodás, emlékezet/
- Motoros képességek fejlesztése, mozgásjártasságok, készségek kialakítása.

A gyermekek mozgásigényének kielégítését és mozgáskészségének fejlesztését a csoportszobában, és a tornateremben végzett, egészségfejlesztő testmozgás, a mozgásos játékok, sportprogramok és a szabadban végezhető különböző mozgásos tevékenységek szolgálják, amelyeket a gyermek részben szabadon választhat meg, részben a nevelő kezdeményezi, szervezi, vezeti.

A gyermek az udvaron annyit mozoghat, amennyire egyénileg igénye van. A séták és a kirándulások a mozgásigény kielégítésén túl együttes élményt jelentenek a csoport számára. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei.

A mozgástevékenység különböző formái fejlesztik

- a gyermek természetes mozgását,
- a járást,
- futást,
- ugrást,
- dobást,
- támaszt,
- függést,
- és egyensúlyozást.

A mozgásfejlesztés lehetőségei és tevékenységi formái

Mindennapos mozgásos tevékenységek

Minden korcsoportban naponta kétszer 10-15 perces időtartammal szervezzük meg, lehetőség szerint a jó levegőn, a szabadban. Anyagát a mozgásos játékok adják, kiegészülve a láb és tartásjavító gyakorlatokkal és a gimnasztika gyakoroltatásával.

Sportprogramok

Programunkban lehetőséget biztosítunk arra, hogy a mindennapos mozgás foglalkozáson kívül a gyermekek jártasságot szerezzenek néhány sportágban. (úszás, korcsolyázás, OTP Bozsik Program) A gyermekek részt vesznek óvodák közötti szervezett sportrendezvényeken, ahol átéljük a sikert és a kudarcot egyaránt. Így tanulják ezek kezelését, elviselését. Évente szervezünk kirándulásokat a szülők bevonásával, ezzel hozzájárulunk az egészséges életmód megalapozásához, és kedvezően befolyásoljuk a családok életmódját, szemléletét.

Szabadjáték

Az óvodai nevelés során az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani a -spontán- mozgásos tevékenységekre. Törekedni kell a fejlesztő hatással bíró kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására.

A kooperatív játékok jellemzői

- mindenki játszhat bennük, senki nem esik ki végleg,
- nincs győztes vagy vesztes,
- a játéktevékenység és a mozgásöröm áll a fókuszban, nem a teljesítmény vagy az eredmény.

Mozgás tevékenység

A sokszínű, változatos örömteli és érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formák, játékok azt a légkört, tanulási környezetet jelentik, amelyeket a kötelező mozgásos tevékenységekben is figyelembe kell venni. Nagycsoportban a szervezett úszás és korcsolyázás szervezhető az egyik foglalkozás időtartamában.

A mozgás tevékenységek tartalma

Járások, futások, ugrások, csúszás, kúszás, mászás: különböző tempóban, irányokban, sávok között, tárgyak kerülésével, tárgyak alatt, fölött.

- Egyensúlyozó járás: földön, padon, szereken
- Sportok: roller, bicikli, korcsolya.
- Labda, babzsák, karika dobása: különböző irányokba, célba.
- Ugrókötelezés, ugróiskola.
- Függések szereken.
- Testrészek megismerése, megnevezése: gyakorlatok testrészekkel.
- Lateralitás, névutók használata, eszközök rakosgatása.
- Csukott szemmel mozgások végzése.
- Játékok.

A dominancia elvei

- A 3-4 évesek mozgás anyaga nagyrészt a természetes mozgásokat tartalmazza. Ennél a korosztálynál a nagymozgások fejlesztése, valamint a testrészek ismerete, a tárgyhoz viszonyított testhelyzetek gyakorlása, a test személyi zónájának alakítása kiemelt feladat.

- 4-5 éves korban nagyobb szerepet kap a tér mozgásos megismerése. Előtérbe kerül az egyensúlyérzék, a szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztése.
- 6-7 éveseknél az észlelés fejlesztése a legcéltartóbb. Új feladat a finommotorika fejlesztése, az oldaliság tanítása.

Tevékenységek

Játékok

- szerep- és utánozójátékok,
- futójátékok: sorban, körben szétszórtan,
- több csoportban párban,
- egy és két sorból, körből fogásmódok változtatásával,
- szabályjátékok:
 - fogójátékok szerepvállalással körben, házzal, egy fogóval
 - egyéni és csoportos versenyek feladattal, akadályon át
 - kézi szerrel, gimnasztikai alapformákból, járásból, futásból, támaszgyakorlatokból szökdeléssel, változatos feladatokkal, azonos testhelyzetekből történő indulással és érkezéssel,
 - labdajátékok gurítással, átadásával, dobással és célzással
- egyéb játékok (az évszaknak megfelelően)
- fogójátékok: átfutással, ház nélkül egy fogóval, két fogóval.

Gimnasztika

Végezzenek szabad gyakorlatot és legalább kétféle kézi szergyakorlatot (pl. szalaggal, körkötéssel, babzsákkal, labdával stb.). Kézi szergyakorlatok és padgyakorlatok (kézfogással, tapssal, kopogással, dobogással, futás közbeiktatásával).

Végezzenek szabad, páros, továbbá kézi szergyakorlatot (pl. kisszék, labda, asztal és padgyakorlatot) a következő alakformákat felhasználva: kartartások: mély, mellső, magas és oldalsó középtartás, csípőre és válltartás, fejtetőre kör és vállhoz tartás, fogásmódok változtatásával (pl. kézfogás sajátmagával, valamint egy kézzel társsal, könyökfűzés, keresztezett kézfogás). Tarkóra-, mellhez-, vegyes kartartás. Fogásmódok: alsó és felsőfogás. Testhelyzetek: Alap- és terpeszállás, térdelés (két térden, kissé nyitott lábbal) nyújtott és terpeszülés, hason- és hanyattfekvés, guggoló- és térdelőtámasz, csípőbe és térdbe hajlított hátsó- és mellső fekvőtámasz.

Lábujj- és sarokállás, hajlított harántterpeszállás, térdelés zárt lábbal, törökülés, zsugor-, sarokülés, mellső, mellső- és hátsó fekvőtámasz.

Guggoló-, lépő és levegőállás térd és lábemeléssel előre és hátra, térdelés egy térden és a másik láb oldalt, lebegőülés, oldalon fekvés, oldalsó fekvőtámasz.

Kar- törzs- térd- és lábmozgások: Emelés, leengedés, lendítés, lengetés, lebegtetés, lökés, húzás, hajlítás, nyújtás, fordítás, páros lábon szökdelés, ujjak nyitása, zárása, mozgatása, csukló hajlítása és nyújtása. Karkörzés egy és két karral előre és hátra a test oldalán és a test előtt lefelé.

Törzshajlítás oldalt, törzsforgatás, térd- és lábemelés, egy lábon szökdelés, után lépés előre és oldalt. Karkörzés két karral és a test előtt lefelé kezdve, tölcsér és malomkörzés, lábkörzés előre, törzsfordításban hajlítás, törzs gyakorlatok kar- és lábtartással és mozgással, után mozgások, helycserék, galoppszökdelés párosával.

Járások

Természetes járás egyenesen és különböző irányokba (balra, jobbra kanyarodással, tárgyak és személyek megkerülésével, körben az óvodapedagógus vezetésével, kézfogással és kézfogás nélkül). Speciális járás lábujjon és térdemeléssel. Ütemérzékét fejlesztő járás tapssal, dobantással.

Természetes módon egyesével, párokban kézfogással és anélkül, egymáshoz alkalmazkodva, hullámvonalban és átlóirányban oldalt, hátra, különböző kartartásokkal, körben és szétszórtan közben 180 fokos fordulattal, rövidebb és hosszabb lépéssel váltakozva, sarkon és lábujjhegyen (speciális járás) járnak az óvodapedagógus, majd a gyermekek számolására (ütem érzékét fejlesztő járás). Járnak természetes módon és az irányok változtatásával, továbbá csigavonalban, nyolcasban. A gyakorlóhely közepén haladjanak balra, majd jobbra kanyarodással körbe, majd ugyanez ellentétes irányba kanyarodással, természetes járás.

A talp külső élén guggolásban és feladatokkal (speciális járás) 8-16 lépést ütemre, dobszóra, majd zenére (ütemérzékét fejlesztő járás).

Futás

Fussanak a gyermekek természetes módon, kötetlenül, egyenes és különböző irányokba, körbe, szétszórtan, irányváltoztatással: balra és jobbra kanyarodással, tárgyak és személyek ki- és megkerülésével.

Fussanak többféle testhelyzetből való indulással és megállás után helyezkedjenek el azonos és különböző testhelyzetekben, lassítással és gyorsítással. Fussanak egy-két akadályon át.

Fussanak 10-15méter távon, harántterpeszállásból indulva. Fussanak 3-4 akadályon át.

Támasz, függés

Csússzanak, kússzanak, másszanak talajon előre, oldalt, körben kézi szerrel is. Bújjanak át egy, majd két különböző magasságú szer alatt.

Másszanak át, fel és le egy, majd két különböző szeren vízszintes és függőleges irányban. Guruljanak egyenes irányban, magasba nyújtott karral.

Másszanak négykézláb egyenes irányba és irányváltoztatásokkal (2x20 méter távon).

Másszanak át, fel és le különbözőképpen felállított szerekre 150cm magasságig, meghatározott támasz- és fogáskereséssel, kézzel és lábbal, tempóváltoztatásokkal.

Csússzanak padon karhúzással és tolással.

Gyakorlják a gurulóátfordulást hajlított terpeszállásból.

A kézállás előgyakorlataként végezzenek rézsútos mély fekvőtámaszt különböző szereken. Gyakorlják a "csikórugdalózást", járnak függőállásban, érintő magas szeren. Végezzenek lábmozgásokat hátsó függőállásban. Talicskázzanak combfogással.

Másszanak 2-4 akadály, különböző módon való leküzdésével. Végezzenek guruló átfordulást terpesz, zárt, guggoló állásból mellső középtartásba emelt karral érkezés guggoló támaszba, majd állásba.

Végezzenek guruló átfordulást a szalagon, karikán stb. helyből és néhány lépésből, továbbá egymás mellé állva kézfogással párokban ("ikerbukfenc"). Álljanak kézen a lépő láb magasra lendítésével és távoli kilépéssel. Végezzenek „lajhármaszt”.

Egyensúlygyakorlatok

Egyensúlyozzanak talajon 50-10 cm széles vonal között kúszva, mászva, természetes járással, egyensúlyozzanak 30 cm magasságig emelt szeren, kézi szerekkel is, 20-10 cm távolságra lévő vonalak, padok között, 5 cm széles vonalon, vízszintes és rézsútos szereken magasabb térdemeléssel, különböző kartartásokkal és közben lépjenek át két-három kézi szert, padon járással

és közben 360 fokban fordulattal, fej-, kar- és lábmozgásokkal összekötve talajon, járás egyensúlyvesztés nélkül.

Ugrások

Előkészítő ugrások: szökdeljenek páros lábon helyben és haladással 1-2 akadályon át. Lépjenek, fussanak át 10-15 cm magas és 50-60 cm széles sávon. Ugorjanak kézi szeren át páros lábbal, helyből távolba és magasba, mélyugrással 30-40 cm magasból guggoló támaszba, majd hajlított állásba. Ugrás célba 100 cm széles sávba vagy körbe, kéztámasszal a padra fel és le, nekifutással távolra és magasra, egy lábról két lábra és egy lábra. Végezzenek távol- és magasugrást néhány lépés nekifutással. Mélyugrás maximum

80 cm magasból 40-10 cm széles szerről. Felugrás nekifutással keresztbe állított két részes ugrószekrényre térdelve, majd guggolásba és tetszés szerinti módon leugrás.

Labdagyakorlatok

Ismerkedjenek a labdával, a labda fogásának, tartásával két kézzel különböző kartartásokkal.

A labdát gurítsák terpeszülésből és állásból társuknak, gurítsák egyenes irányban, majd fussanak a guruló labda után és fogják meg. Dobják fel és le állóhelyből, fogják meg két kézzel.

Dobják fel és le, kapják el a labdát állva és különböző testhelyzetekben, majd végezzenek különböző feladatokat járás és futás közben.

Vezessék a labdát járás, lassú és gyors futás közben. Futás közben tegyék egy meghatározott helyre a labdát, majd vegyék fel. A labdát vezessék két párhuzamos vonal, pad mellett. Adják át a labdát párokban 3-4 méter távolságra lévő társnak egy és két kézzel.

Az óvodapedagógus feladatai

- Biztosítson lehetőséget a gyermeknek a szabad levegőn való tartózkodásra minél hosszabb időtartamon keresztül.
- Teremtsen minél több mozgási lehetőséget óvodán kívül is, vigye a gyermeket játszótérre, uszodába, jégpályára, kirándulni stb.
- Tegye lehetővé a játék- és mozgásigény természetes gyakorlatokkal és játékokkal történő kielégítését.
- Biztosítsa a gyermek szabad mozgás-gyakorlásának feltételeit, adjon ötleteket, irányítsa a gyermek figyelmét a legoptimálisabb terhelést biztosító napi mozgáshoz.
- Biztosítson változatos eszközöket, megfelelő helyszíneket a változatos mozgásgyakorláshoz, ötleteivel gyarapítsa a kézi szerek skáláját, hozzon létre sokféle eszközkombinációt.
- Az óvodapedagógus fejlessze a fizikai állóképességet, a fizikai aktivitáson keresztül készítse elő a szellemi aktivitást, illetőleg a mozgásos feladatok sikeres megoldása eredményeként növelje az önértékelést és az önbizalmat.
- Az óvodapedagógus fejlessze a nagy és finommozgásokat és a fizikális erőnlétet:
 - egyensúlyfejlesztés,
 - szem-kéz-, szem-láb koordináció,
 - ritmikus tevékenységgel a ritmusérzék fejlesztése.
- Az óvodapedagógus ügyeljen a testséma fejlesztésére:
 - testrészek ismerete,
 - test koordinációjának alakítása,
 - test fogalom kialakítása

- a kezesség (lateralitás fejlesztése, dominancia erősítése).
- Az óvodapedagógus gyakoroltassa a vizuális és auditív észlelést fejlesztő, alapozó mozgásokat. Az óvodapedagógus törekedjen a problémamegoldások erősítésére mozgásos tevékenységgel elvégzett feladatmegoldásokkal.
- Az óvodapedagógus fejlessze a mozgással kapcsolatos és a mozgáshoz kapcsolható szókészletet.
- Az óvodapedagógus törekedjen arra, hogy a gyermekek jó közérzettel, jó hangulatban vegyenek részt a mozgásos feladatokban.
- Az óvodapedagógus a csoportszobában biztosítson mozgásra inspiráló eszközöket, pl. tornapad, zsámoly, bordásfal, karika, egy-egy labda.
- Az óvodapedagógus az udvari játék során is biztosítson elegendő labdát, karikát, ugrókötelet.
- Az óvodapedagógus tanítson a gyermeknek sok mozgásos játékot, régi népi játékokat is, pl. labdajátékokat, ugrókötelezés, ugróiskolát.
- A SNI gyermekek esetében bővítsa a kompenzációs lehetőségek körét, a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működését célozza.
- Fogadtassa el a speciális segédeszközök használatát.
- Az óvodapedagógus a különböző mozgások elsajátításának folyamatát a gyermek mozgástapasztalatára, játékos kedvére építse. Tartsa szem előtt, hogy a mozgáslegértékesebb anyagai a játékok, mert nem csak a mozgások kombinációira adnak alkalmat, hanem új meg új tapasztalatok szerzésére is.
- Az óvodapedagógus az óvodai „mozgás” feladatainak teljesítésére a „mozgás” két formáját használhatja fel: a naponta szervezett, úgynevezett mindennapos, frissítő 2x10 perces mozgást, és a heti egy, ill. két foglalkozást. A mozgásos tevékenységeket kísérje pozitív megerősítéssel.
- Tanítsa meg a mozgás során betartandó szükséges és elégséges szabályokat.
- Az egész nap során biztosítson megfelelő helyet és eszközöket a mozgásos tevékenységre mind a csoportszobában, mind az udvaron.
- Az eszközök kiválasztásánál igazodjon a gyermekek fejlettségi szintjéhez.
- Segítse elő, hogy minden gyermek megtalálja a képességeinek legmegfelelőbb mozgásos feladatot.
- Tudatosan tervezze havonkénti lebontásban a gyermekek mozgásának fejlesztését.
- A mozgásos anyaghoz természetes módon igazítsa a fejlesztési feladatokat.
- Az óvodapedagógus tartsa szem előtt az egészség megőrzését, megóvását.
- Ösztönözze a gyermekeket az esztétikus, pontos mozgásra.
- A fizikai aktivitás erősítésével hívja elő a szellemi aktivitást.
- Az óvodapedagógus építsen a spontán érzelmi motivációkra
- A foglalkozáson a gyermekek jó hangulatban, jó közérzettel vegyenek részt.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Az óvodáskor végére a gyermekek teste arányosan fejlett, teherbíró, eljutnak az első alakváltozáshoz.
- Mozgásuk összerendezett, a megtanult mozgások végrehajtása pontosabb, ritmikusabb, esztétikusabb.

- Képesek a mozgások kombinációjára és különböző helyzetekben való végrehajtására.
- Kialakul a helyzetváltoztatás érzékelése, fejlett a térbeli tájékozódás képessége.
- Biztosan ismerik testrészeit, magabiztosak az oldaliság tekintetében.
- Finommotorikájuk fejlett, kézizomzatuk erős.
- Egyéni, csoportos, sor és váltó versenyeket játszanak a szabályok pontos betartásával.
- Jártasságot szereznek néhány sportágban.

10.6 A külső világ tevékeny megismerése

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a közvetlen és tágabb természeti-emberi-, tárgyi- környezetről annak formái, mennyiségi, téri viszonyairól.

A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz. Tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését. Miközben felfedezi a környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, melyek segítik a környezetben való biztos eligazodását. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások, közösséghez való tartozás élményét, az összefogás, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, s megtanulja ezek védelmét, szeretetét.

A nevelés célja

A gyermekek életkoruknak megfelelő szinten minél több tapasztalatot szerezzenek mozgásos és érzékszervi tevékenységeken keresztül az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről. Fedezzék fel a természeti és tárgyi környezet szépségeit. Tudjanak rácsodálkozni a szépre, a jóra. Váljék igényükké a természeti és épített környezet védelme megóvása, a környezettudatos életforma.

Nevelési feladatunk

- A mi feladatunk, hogy megtervezzük és megteremtjük azokat az alkalmakat, amelyek során a gyermekek rácsodálkozhatnak a természet szépségeire, összhangjára, tapasztalhatják a kölcsönös előnyöket s maguk is tehetnek azért, hogy kellemes környezetben éljenek.
- Biztosítsunk lehetőséget az életkornak megfelelő tapasztalatszerzésre, ezek feldolgozására a gyermekeket körülvevő természeti és társadalmi környezetről.
- Az információ szerzés sokoldalú biztosításával gyarapítsuk az aktív és passzív szókincsüket.
- Megalapozzuk a gyermekekben környezetük védelmének, és a természet szeretetének igényét.
- Lefektessük a környezettudatos, fenntartható magatartás alapjait.

Óvodapedagógus feladatai

- Biztosítson a gyermeknek olyan tevékenységeket, hogy megismerje és megértse az őt körülvevő világot építsen a közvetlen megfigyelésre és tapasztalatszerzésre.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermek megismerje azt a szűkebb emberi tárgyi környezetet, amelyben él, és hívja fel a figyelmet annak értékeire és szépségeire.
- Biztosítson tapasztalási lehetőséget, séták, kirándulások során, az óvoda udvarán és kertjében, vagy a természetsarokban végzett tevékenységek által.
- Biztosítsa a feltételeit annak, hogy az óvodában élősarok, és virágoskert működjék.
- Alakítsa ki a szülőföldhöz, nemzeti kultúra hagyományaihoz fűződő pozitív viszonyt. Tegye lehetővé, hogy megismerjék városunk és környékének nevezetességeit és kirándulóhelyeit.

- Méltón a néphagyományok ápolását szem előtt tartva ünnepelje a gyermekcsoporttal a Jelen Napokat.
- Alakítson ki pozitív érzelmi viszonyt tárgyi környezetével, és a természettel, helyezzen hangsúlyt fenntarthatósági szemléletformálásra, a környezettudatos magatartás megalapozására.
- Biztosítson a természetsarokban növényekről, állatokról, megfigyelt természeti jelenségekről szóló folyóiratokat, ismeretterjesztő könyveket és verses köteteket.
- A megtapasztaláson alapuló megismerés, információszerzés biztosításával a gyermek aktív-passzív szókincsének gyarapítása, fogalmak körének és tartalmának bővítése.
- Tanítsa meg a gyermeket a rácsodálkozásra, a környezet szépségeinek értékelésére, figyeltesse meg a természet színeit, hangjait, változásait.
- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- Új fogalomrendszer kialakítása, a beszéd, mondatalkotás aktivizálása, a kontextusos beszéd gyakorlása.

Gyermeki tevékenységek

- Kirándulások, séták során alkalmazza a közlekedés szabályait, megismeri a kulturált viselkedés formáit.
- Megfigyeli az évszakok jellemzőit, az időjárás változékonyságát, tapasztalatot szerez, összefüggőseket fedez fel a természet változásai az időjárás és az öltözködés összefüggései között.
- Kerti munkát végez, közben megismerkedik a kerti szerszámokkal, azok használatával.
- Az udvaron olyan fák, növényeket ültet, amelynek termését később elfogyasztja.
- Veteményez, nyomon követi a növények fejlődését, gondozza azokat, közben megfigyeli a fák, bokrok és felbukkanó rovarokat.
- Madáretetőt készít, eleséggel látja el az itt telelő madarakat.
- A természetsarokban fa- és cserjegyallyakat hajt, gumót, hagymát, magvakat csíráztat, megfigyeli az induló életet, tárgyakat gyűjt a bővítéshez.
- Az akvárium gondozása közben tapasztalatot szerez a víz állagának változásáról és ennek következtében fellépő élőlényváltozásról.
- A közösen vásárolt, vagy otthonról hozott zöldség- és gyümölcsféléből vitamintálat készít (reszel, szeletel, ízesít, ízelel)
- Segít az óvoda udvarának, kertjének gondozásában.
- A napszakokra jellemző tevékenységeket eljuttatja szimulációs játékban.
- Játéka során alkalmazza a családról, a foglalkozásokról, az emberi testről, ápolásáról szerzett ismereteit.
- A város adta lehetőségek maximális kihasználása, látogatása: iskola, orvosi rendelő, mentőállomás, tűzoltóság, rendőrség, repülőtér, nagyállomás, piac, múzeumok, Csodamalom Bábszínház, Nemzeti Színház, Vadaspark, Ávasi Arborétum, Tapolca, Lillafüred
- Megünnepli a természet ünnepeit, kirándul, barkácsol, gyűjtöget, játékos programokon vesz részt.
- A hagyományos és néphagyományokhoz kapcsolódó ünnepeknek tevékeny résztvevője, a csoporttal közös élményeket szerez, részt vesz a hagyományok felelevenítésében

megismerésében s ez erősíti magyarságtudatát.

- Megfigyeli a környezetszennyezés néhány elemét (füst, por, zaj stb.), ezekkel kapcsolatban egyszerűbb vizsgálódásokat végez.
- A közelben lévő Hejő-patakban megfigyeli a víz tisztaságát, vizsgálódást végez.
- A spontán és szervezett megfigyelések során szerzett ismereteit kiegészíti, elmélyíti a természetsarokban elhelyezett folyóiratok, könyvek nézegetésével, folyamatosan gyűjtött képekből albumokat készít.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Ismeri társadalmi és családi környezete fontosabb adatait.
- Elfogadja és tiszteletben tartja a különbözőségeket.
- Alkalmazza az elemi közlekedési szabályokat, ismer többféle közlekedési eszközt.
- Ismeri és megnevezi a környezetében lévő néhány intézményt, és azok rendeltetését.
- Felismeri a tárgyak, jelenségek között lévő összefüggéseket.
- Tárgyakat, jelenségeket rendeltetésük és külső jegyeik alapján összehasonlít.
- Ismeri a testrészeket, a test felépítését.
- Tudja a napszakokat.
- Megkülönbözteti egymástól az évszakokat, ismeri egyes évszakok néhány jellegzetességét.
- Alkalmazza a „növény” szót, mint gyűjtőfogalmat, tudja, hogy mi tartozik oda (fa, bokor, virág, fű stb.).
- Ismeri a növény fejlődésének menetét, a fejlődés és az időjárás összefüggéseit.
- Alkalmazza a növénygondozás legegyszerűbb műveleteit.
- Tudja csoportosítani az állatokat aszerint, hogy hol élnek, ismeri azok legfőbb jellemzőit védelmét.
- Összehasonlítja a házi szárnyasokat az ismert madarakkal, külső jegyeik, hasznosságuk alapján.
- Ismeri a zöldség és gyümölcs fogalmát, több fajta zöldséget, gyümölcsöt.
- Ismeri ezek fontosságát az egészséges táplálkozás szempontjából.

10.6.1 A környezet védelme

A környezetszennyezés és a természet pusztítása olyan méreteket öltött, hogy a kiutat a gyökeres szemléletváltásban találhatjuk.

Már óvodás korban alapozunk meg egy olyan természetszemléletet, amely a természetet tisztelő, elfogadó, annak törvényeit tiszteletben tartó, jelzéseit befogadó személyiség sajátja. A gyermek környezettudatos magatartásának megalapozását segítő pedagógiai tevékenységrendszer és tárgyi környezet kialakítása ezért tölt be központi szerepet pedagógiai programunkban.

Feladataink

- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítása,
- környezettudatos magatartás megalapozása, ismereteik bővítése,
- a családok szemléletformálása, közös programok szervezése, szelektív hulladékgyűjtés,
- természetes anyagok használatának előtérbe helyezése,
- a szelektív hulladékgyűjtés rendjének és módjának, feltételeinek továbbfejlesztése,

- az udvaron elhelyezett komposztáló használata,
- az óvoda udvarának és környékének rendben tartása és gondozása,
- esővízgyűjtő kihelyezése,
- kiskert, magaságysok gondozása,
- madárvédelmi berendezések ellenőrzése, gondozása, karbantartása, madáretető, itatók téli feltöltése,
- folyamatos kapcsolattartás civil szervezetekkel (Madártani Egyesület, madárgyűrűzés).

Környezetvédelmi Világnapok megünneplése

Szeptember 20. Feladat, ajánlás:	Takarítás Világnapja Csoportszoba, öltözők takarítása, szemétszedés, kertgondozás.
Jelszavunk:	Tiszta udvar, rendes ház!
Október 04. Feladat, ajánlás:	Állatok Világnapja Vadon élő állatok, bogarak megismerése, hasznuk, fontosságuk Kirándulás a Miskolci Vadasparkba, Nyíregyházi Állatparkba
Jelszavunk:	Ne bánts a bogarakat és rovarokat, ismerd meg őket!
Március 5. Feladat, ajánlás:	Energiatakarékossági Világnap Zöldpont Egyesület bemutató házának megtekintése.
Jelszavunk:	Lassan járd, tovább érsz!
Március 21. Feladat, ajánlás:	Erdők Nemzetközi Napja Kirándulás, az év fájának megismerése.
Jelszavunk:	Ne bánts a fát!
Március 22. Feladat, ajánlás:	Víz Világnapja A víz fontosságának tudatosítása. Élhetünk-e víz nélkül? Takarékoskodjunk a vízzel! Kirándulás Lillafüredre és a Pisztrángosba, Békás-tóhoz és a Hejő-patakhoz.
Jelszavunk:	A víz az élet, takarékoskodjunk vele!
Április 22. Feladat, ajánlás:	Föld Napja Szép környezet kialakítása, virágok ültetése. Értékeink megóvása!
Jelszavunk:	Óvd a Földet!
Május 10. Feladat, ajánlás:	Madarak és Fák Napja Facsetete ültetése, Kihelyezett madárodúk ellenőrzése. Kirándulás a Miskolci Vadasparkba
Jelszavunk:	Vigyázz a madárra, ha kertedbe repül!

Május 22. Feladat, ajánlás:	Biológiai Sokféleség Nemzetközi Napja Ismerkedés a védett, és fokozottan védett növény-, és állatfajokkal.
Jelszavunk:	Ne bántsdl!
Június 05. Feladat, ajánlás:	Környezetvédelmi Világnap Kirándulás a természetvédelmi területen.
Jelszavunk:	Védd a természetet! Ne szemetelj!

10.6.2. Matematikai tartalmú tapasztalatszerzés

Az óvodás gyermek környezetét felfedezve és szerepjátékokban másokat utánozva fedezi fel a világot. A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatok, ismeretek birtokába jut, és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Az új készségek kipróbálása és a felismerések megtapasztalása sikerélményeket nyújt neki, amelyek fontosak az óvodai matematikai tanulásban is. A matematikai tapasztalatszerzéshez sokféle érzékszervi tevékenységet és játékot alkalmazunk, ahol a gyermek aktívan részt vesz a tanulásban. Fontos hangsúlyozni a "játékban a matematikát" elvet a "matematika játékosan" helyett. A foglalkozásokon, legyenek azok szervezettek vagy szabad játékidők, a gyermek valós cselekvésekkel és tapasztalatokkal tanulja meg a matematikát. A problémahelyzeteket élményalapú módon, teljes testével megtapasztalva oldja meg.

„Minden módszer jó, melyik éhséget ébreszt a tudás iránt...”

(C. Freinet)

A nevelés célja

A környezet mennyiségi, alaki, nagyságbeli, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése, téri viszonyok megtapasztalása, ezáltal a gyermek ítélőképességének tér-sík és mennyiség fogalmának alakítása.

Nevelési feladatunk

- A tanuláshoz szükséges pszichikus funkciók fejlesztése, különös tekintettel a vizuális és auditív észlelés a memória és a figyelem fejlesztésére.
- A gyermek matematikai érdeklődésének felkeltése, elemi ok-okozati összefüggések felismertetése, logikus és problémamegoldó gondolkodás megalapozása.

Az óvodapedagógus feladatai

- Építsen a gyermekek természetes kíváncsiságára és érdeklődésére, támogassa önálló problémamegoldásukat, és biztosítson lehetőséget az egyéni, aktív tapasztalatszerzésre.
- Az óvodapedagógus megfigyelések és tevékenységek során fejlessze a gyermekek észlelési képességeit, beleértve a vizuális és auditív észlelést, a mozgás- és tapintásos érzékelést, valamint az alaklátást és formaállandóságot.
- Fejlessze a keresztcsatornák működését, a finommotorikát és a testsémát.
- Az óvodapedagógus fejlessze a gyermekek ítélőképességét, egyéni megismerő erőiket, problémalátásukat, problémamegoldó képességüket, összehangolva a csoport egészének fejlesztésével.
- Tegye lehetővé a gondolkodási képesség hajlékonyságát, a többféle megoldás lehetőségét.
- Teremtsen minél több problémahelyzetet, tapasztalási lehetőséget.
- A gyermekek valamennyi érzékszervét vonja be a tapasztalatszerzésbe.

- Alapozza meg a matematikai beállítódást, szemléletet.
- Használja ki azokat a lehetőségeket, amelyek matematikai tartalmat közvetítenek.
- Erősítse az igazság, a jó megoldások megtalálásának kedvét és a hibajavítás igényét, a gondolatok tevékenységgel és szóban történő kifejezésének képességét.
- Hagyja a gyermekeket saját logikájuk szerint gondolkodni és csak szükség esetén irányítsa.
- Helyezze előtérbe a páros és mikrocsoportos foglalkoztatási formákat.
- Teremtsen lehetőséget az egyéni fejlesztésre és a differenciálásra.
- A gyermekek képességeinek ismeretében tervezze az egyénre és csoportra szabott fejlesztéseket.
- A SNI gyermekek esetében a kognitív funkciók, a meglévő ismeretek fejlesztése, az észleléses struktúrák (látás, hallás, tapintás) fejlesztése által.

Gyermeki tevékenységek

- Tevékenykedés közben számolnak, játékos cselekvéssel számtani műveleteket végeznek. Tapasztalatokat szereznek a darabszám változásairól (hozzáadnak, elvesznek, egyenlővé tesznek).
- Ismereteket szereznek a geometria körében. Tépnek, vágnak, rajzolnak síkmértani formákat. Bemozognak földre rajzolt alakzatokat (kör, négyszög, háromszög stb.).
- Összehasonlítanak, szétválogatnak, megnevezett tulajdonságok vagy saját szempontok szerint (halmazok, részhalmazok képzése).
- Kiválasztanak tapintás, látás, hallás, körbeírás alapján tárgyakat.
- Mennyiségi tulajdonságok, térbeli kiterjedések alapján sorberendezést végeznek (sorszámok).
- A számfogalom megalapozása érdekében összemérnek, párosítanak, mennyiségekkel, halmazokkal (becslés, számlálás). Méréseket végeznek különböző egységekkel (magasság, hosszúság, tömeg, űrtartalom, mennyiség, terület, szélesség, vastagság, bőség).
- Tükör előtt mozognak. tükörrel tevékenykednek, tapasztalatot szereznek a szimmetria körében.
- Síkbeli és térbeli alkotásokat, építményeket másolnak le, illetve önállóan alkotnak.
- Ritmikus sorokat hoznak létre térben és síkban, önállóan, illetve szabály alapján.
- Tevékenykedés közben tájékozódnak a síkban ábrázolt világban (zárt, nyitott vonalak, labirintus) és a térben (testtudat, irányok, laterális, névutók).

A fejlődés jellemzői óvodáskor végén

- A gyermekek általában képessé válnak arra, hogy megértsék és kövessék az óvodapedagógus kérdéseit és gondolatait.
- Matematikai jellegű helyzetekben és problémákban szabadon kifejezik saját gondolataikat, megítélik és megbeszélnek egymás állításainak igazságát, és esetenként kijavítják saját tévedéseiket.
- Általában szívesen vállalkoznak a felvetett vagy felismert problémák megoldására.
- Képesek megnevezett tulajdonságok szerinti válogatásra, sorba rendezésre, saját szempontú válogatás, sorba rendezés végzésére. Összehasonlításukat szóban is kifejezik és mások megállapításainak igazságát megítélik.
- Értik és helyesen használják az év során szereplő mennyiségekkel, halmazokkal

kapcsolatban az összehasonlítást kifejező szavakat.

- Magasság és hosszúság jellegű mennyiségeket önállóan is össze tudnak mérni. Az összemérés alapján helyes megállapítást tudnak tenni. Részt tudnak venni más mennyiségek összemérésében, alkalmi egységgel való mérésben.
- Össze tudnak mérni két halmazt párosítással (legalább 10-ig), az elemek különféle színe, nagysága, elrendezése esetén is.
- Elő tudnak állítani különféle elrendezéssel, bontással ugyanannyit, többet, kevesebbet. Tárgyakat meg tudnak számlálni legalább 10-ig.
- Tudnak mesélni tevékenységről, történekekről, képről, egyszerű darabszámmal is kapcsolatos történeteket: az elmondott történetet eljátszással, kirakással, rajzzal meg tudják jeleníteni.
- Építései, síkbeli alkotásai legfőbb eredménye továbbra is a szemléletfejlődés: azonosítani tudnak különféle helyzetekben is egyező alakú tárgyakat, síkbeli alakzatokat.
- Másolással képesek megépíteni a mintával megegyező elemekből és színben nagyságban eltérő elemekből is kirakni térbeli és síkbeli alakzatokat.
- Képesek különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni, egyes egyszerűbb tulajdonságokat meg is nevezni.
- A tükörrel való tevékenységük tapasztalat- és élményszerzésre szolgál: általában kettő, négy elemből álló alakzat tükörképét zsebtükör mögött meg tudják építeni.
- A térben való tájékozódásban elérhető a jobbra, balra irányok és állások megkülönböztetése, értik és követni tudják az irányokat, ill. helyeket kifejező névutókat (pl. alá, fölé, közé, alatt, fölött). A síkban megszokott megegyezést megértik (mit értünk a vízszintes síkban az alatt, fölött szavakon).

10.7 Munka jellegű tevékenységek

A gyermeki munka önként, örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység. A személyiségfejlesztés fontos eszköze a munka és a munkajellegű játékos tevékenység, mely számos azonosságot mutat a játékkal. A feladatok elvégzése során a gyermekek megtanulják az eszközök használatát, és megtapasztalják, hogy az ember folyamatosan alakítja és változtatja környezetét. Az eszközök használata mellett kialakulnak a munkavégzés képességeinek alapjai is, mint a kitartás, önállóság, felelősség és céltudatosság.

A munka fontos eszköze a közösségi kapcsolatok és a kötelességteljesítés alakításának, valamint a saját és mások elismerésére való nevelésnek. A munka célra irányuló tevékenység, mely többnyire külső irányítással és késztetéssel történik, és a gyermektől belső fegyelmet, felelősségvállalást és kötelezettségteljesítést igényel. A munka elvégzését külső szükséglet indokolja, így a gyermekeknek teljesíteniük kell feladataikat, melyek eredményét ők maguk és mások is tapasztalják.

Célja

A gyermekek fokozatosan tapasztalják meg a munka örömét, tanulják meg tisztelni a munkát végző embert. Munkavégzés közben alkalmazkodnak egymáshoz, megbecsülik egymás munkájának eredményét, fejlődnek közösségi kapcsolataik, alakul feladattudatuk, felelősségérzetük.

Munkafajták

- saját személyükkel kapcsolatos munkák
- alkalmi megbízások
- környezet rendjének megőrzése

- közösségért végzett munka /naposság/
- növény és állat gondozás

Az óvodapedagógus feladatai

- Az óvodapedagógus teremtsen meg a gyermekek számára az életkorukhoz, erejükhöz mért munkalehetőségeket.
- Gondoskodjon arról, hogy a gyermekek saját személyük, ill. a csoport érdekében maguk végezhesse el minden olyan munkát, amelyre egészségük károsodása nélkül képesek
- Az óvodapedagógus biztosítsa a legalkalmasabb eszközöket, szoktassa rá a gyermekeket, hogy tartsák azokat rendben.
- Teremtse meg a nyugodt, kiegyensúlyozott munkához szükséges légkört. - Erősítse a munkára késztető indítékokat a gyermekekben.
- Ismertesse meg velük az adott munka eszközeit, azok ésszerű használatát, a munka legcélszerűbb fogásait, azok sorrendjét, a munka ellenőrzésének módjait.
- Törekedjen arra, hogy a munka értékelése során kedvet ébresszen a gyermekekben a további munkához.
- Gondoskodjon arról, hogy a szülő is értse mennyire fontos a gyermek munkájának tiszteletben tartása.
- Erősítse a munka iránti pozitív érzelmeket a gyermekben.
- Segítse elő a gyermekek önértékelési képességének, igényszínvonalának és közösségi, társas kapcsolatainak fejlődését.
- Az SNI gyermekek munkavégzését segítse a megfelelő speciális eszközök használatával. Adjon lehetőséget a kevésbé sérült funkciók differenciáltabb, tudatos fejlesztésére.
- Fejlessze a munkavégzéshez szükséges attitűdöket, képességeket és készségeket.

Gyermeeki tevékenységek

- Közösségi megbízatásként naposi munkát középső és nagycsoportban végeznek a feladatok fokozatos bővülésével.
- A naposok terítenek, leszedik az asztalt, megkínálják pajtásaikat.
- Szükség szerint ártrendezik a termet, segítenek a foglalkozási eszközök kiosztásában.
- Ellenőrzik a csoportszoba és a mosdó rendjét, tisztaságát.
- Segítenek az udvari játékeszközök ki és behordásában.
- Részt vesznek játékok javításában, tisztán tartásában.
- Évszakonként gondozzák ketrészüket és az élő sarok növényeit. Locsolnak, ültetnek, kapálnak, gyomlálnak.
- Udvarrészüket tisztán tartják, összeszedik a szemetet, sepregetnek.
- Alkalomszerűen apró megbízatásokat teljesítenek. Időközönként szétválogatják a játékeszközöket, rendbe teszik a babaszobai szekrényeket, részt vesznek a hó eltakarításban.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végén

Jártasságot szereznek a különböző munkafajták elvégzésében. Önállóan használják a munkaeszközöket. Szívesen és önként vállalják a naposságot és egyéb megbízatásokat. Munkavégzésük során fegyelmezettek, munkájukban kitartóak, megbízhatóak. Érzik munkájuk fontosságát és hasznosságát. Munkavégzés közben képesek az együttműködésre. Az egyéni megbízatásokat önállóan teljesítik.

10.8 A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos tevékenységek tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi, amely igazodik a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, a játék kitüntetett szerepe. A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon és időkeretekben valósul meg. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják, melyek az oviKRÉTA rendszer felületén megtalálhatóak. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével. A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében. A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekor nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer is alkalmazható.

Az óvodai tanulás elsődleges célja, az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermekek személyiségének kibontakozását. Az SNI gyermekek esetében fontos annak szem előtt tartása, hogy egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képesek.

Az ő spontán tanulásukat, a „kiemelkedő terület” –ükre kell összpontosítani.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedés tanulás
- a spontán, játékos tapasztalatszerzés
- a cselekvéses tanulás
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés - a gyakorlati probléma- és feladatmegoldás
- az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon megvalósuló tanulás.

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

Óvodánkban a tanulás folyamatos, hiszen a gyermek minden helyzetben képes tanulni. A tanulás alapvető formája a játék. A felfedezés, a megtapasztalás játékos élménye lehetővé teszi, hogy kialakuljanak azok a képességek, mely alapján a gyermek számára a későbbi tanulás örömet jelent. A tanulási folyamatban a játékos feladatokkal vonzóvá tesszük a tanulást, mert a belső motivációra építünk. Növeljük a gyermek aktivitását, kíváncsiságát, a figyelem tartalmát és mélységét.

11 Ünnepek, hagyományok

Az óvodai élet ünnepei és hagyományai, a közös tevékenységek, a közös készülődés és a várakozás öröme élményt és érzelmi feltöltődést nyújtanak a gyermekek számára, növelve az összetartozás érzését. A gyermekek aktívan részt vesznek a szervezésben, közösen díszítik a termet és készítenek ajándékokat, így átélhetik az örömszerzés örömét. Az ünneplés eltér a mindennapok szokásrendjétől, kiemelkedve azokból: „Ez a nap más, mint a többi.” Az ünnepek kiemelik a résztvevőket a hétköznapiakból, és pedagógiai szempontból kiemelt lehetőséget kínálnak a gyermeki személyiség fejlesztésére, a pozitív életérzés elmélyítésére.

Ünnepeink

- Az óvodai élet hagyományos ünnepei
- Néphagyományokhoz kapcsolódó ünnepek
- Magyar Nemzeti Ünnepek és emléknapok
- Magyar jeles napok
- Helyi szokásokhoz kapcsolódó ünnepek
- Időszakos ünnepek, melyek adott alkalomhoz kapcsolódnak.

Eseményeink

Olyan óvodai programokat tartalmaznak, amelyek előre nem tervezhetők ugyan, de a gyermek óvodai életét színesítik, gazdagítják. Ide tartoznak az esetenként megtartott bábszínházi előadások megtekintése, valamint más együttesek műsorán való részvétel, ezen kívül a népi hagyományok köréből ismert „jeles napok” megtartása és a sportnapok.

Kirándulásaink, sportprogramjaink

Az egészséges életmód és természetszeretetre nevelés jegyében alkalmasszerű és tervszerű kirándulásokat szervezünk, amelyek az óvodai közösség egészét érintik. Az alkalmasszerű kirándulások a környezet aktív megismerésére irányulnak, figyelembe véve a környezetvédelem szempontjait. A szülőföldhöz való kötődés alapjaként fontos, hogy a gyermek megismerje szűkebb és tágabb környezetét, beleértve szülővárosának jellegzetes nevezetességeit.

Sportprogramjaink között saját szervezésű sportrendezvények szerepelnek, amelyek az óvodán belüli csapatok és csoportok, valamint az óvodák közötti csoportok részvételével zajlanak. Ezen kívül részt veszünk városi és óvodai sportrendezvényeken is.

Óvodánk és a család közös programjai

Az óvoda nyitottabbá tétele érdekében a hagyományos ünnepeinket közösen szervezzük meg a szülőkkel, és építünk az aktív részvételükre. A kirándulásainkon, családi délutánokon a szülők és a gyerekek együtt vesznek részt, így elmélyítve az óvoda és a család közötti kapcsolatot a kölcsönös tisztelet jegyében. Különösen kedveltek a kalandtúrák, állatkerti látogatások, játszóházak.

Ünnepeink

Ünnepek	Zárt ünnep	Nyitott ünnep
Október 23.	X	
Mikulás	X	
Karácsony		X
Farsang	X	
Március 15.	X	
Húsvét	X	
Anyák Napja		X
Búcsú az óvodától		X
Gyermeknap		X

12 A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

Az óvodai nevelés a gyermek 3 éves korában kezdődik és addig tart, amíg a gyermek el nem kezdi a tankötelezettség teljesítését, vagyis az iskolába lépést. A tankötelezettség megkezdésének feltétele a gyermek iskolába való beiratkozáshoz szükséges fejlettség megléte és annak igazolása.

Az óvodáskor végére a gyermekek többsége eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget, és belépnek az iskolássá érés lassú átmenetébe. A rugalmas beiskolázás lehetőséget ad az életkor és a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az eredményes iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges:

- testi érettség
- lelki egészség,
- szociális érettség

a) A **testileg** egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) A **lelkileg** egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozódásnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának. A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél az önkéntelen emlékezeti bevézés és felidézés mellett megjelenik a szándékos bevézés és felidézés, megnő a megőrzési időtartama. Meg jelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem növekszik a tartalma terjedelme. A cselekvő szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van. Az egészségesen fejlődő gyermek érthetően beszél, gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni. Minden szófajt használ, különböző mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán és mássalhangzókat. Végig hallgatja mások beszédét és megérti azt. Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és

környezetéről. Tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását. Felismeri a napszakokat ismeri és alkalmazza a gyalogos közlekedés szabályait. Ismeri a növényeket, állatokat azok gondozását és védelmét. Felismeri az öltözködés és időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait. Kialakulóban vannak azok a szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek. Elemi mennyiségi ismeretei vannak.

c) Az óvodáskor végére **szociálisan** is éretté válnak az iskolára. A szociálisan érett gyermek, kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, a kapcsolatteremtésre, az együttműködésre. Képes egyre több szabályhoz alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését. Feladattudata kialakulóban van s a feladatok elvégzésében egyre kreatívabb, kitartása, munkatempója, önállósága fokozódik.

A sajátos nevelési igényű gyermekek estében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettség.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait.

13 Óvodánk kapcsolatai

Óvoda-család

Mindennapos kapcsolattartás mellett, kiemelt jelentőségű tevékenységünk az Őszi Kavalkád, valamint az ovizáró ünnepség és a Játsszóházak, mely segítségével az óvoda dolgozói, a gyermekek és a szülők egyaránt közelebb kerülhetnek egymáshoz.

A kapcsolattartás feladatai

- A kapcsolattartás legyen folyamatos, törekedjen az együttműködésre és a kölcsönös alkalmazkodásra.
- A két fél közötti kapcsolat alapja legyen a tapintat, érezze a szülő az óvodapedagógus segítő szándékát, empátiáját.
- Közös programok segítsék a kapcsolat mélyülését.
- A nyílt napok, közös ünnepek, fogadóórák, szülői értekezletek, családlátogatások segítik a minél nagyobb betekintést az óvoda és a család életébe egyaránt.
- Az óvodapedagógus minden egyes családdal külön találja meg a kapcsolatteremtés, az együttműködés, a segítés legmegfelelőbb módját.
- Mindig reálisan tájékoztassa a szülőket, tisztelve érzelmeiket.
- A szülők tájékoztatása az iskolába menő gyermekek aktuális fejlettségi szintjét, fejlődési jellemzőit, fejlesztési feladatait tartalmazó dokumentum betekintésébe való lehetőségéről.
- Indirekt hatások mellett tudatos szemléletformálás különös tekintettel az egészségfejlesztés feladataira.
- Komplex intervenció (beavatkozási) stratégia, cselekvési terv és gyakorlat kidolgozása, a helyi szükségletek alapján a HH és HHH gyermekek estében.

A kapcsolattartás elve

- Az óvoda a családi nevelést kiegészítve, erősítve tudja betölteni nevelő szerepét, elismerve a család elsődleges szerepét.
- A Szülői Szervezet ellátja a szülői képviselőt, amely működési feltételeit, feladatait, az érvényes jogszabályok alapján alakítja ki.

- A két fél közötti együttműködés egyenrangú nevelőtársi viszonyban valósuljon meg.
- Szükséges, hogy az óvoda minden dolgozója előítélettől mentesen tudjon közeledni minden családhoz.
- A pedagógust és a nevelő – oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazottat titoktartási kötelezettség terheli, a gyermekkel és családjával kapcsolatos minden olyan tény, adatot, információt illetően, amelyről a hivatásának ellátása során szerzett tudomást.

A titoktartás határidő nélkül fennmarad, a kötelezettség kiterjed azokra is, akik részt vesznek a nevelőtestület ülésén.

Bölcsőde - óvoda

A kapcsolattartás feladatai

- A folyamatos kapcsolattartás a gondozónők és az óvodapedagógusok között lehetővé teszi a gyermek egyéni tulajdonságainak figyelembevételét, alapot nyújtva az óvodai fejlesztő munkához.
- Törekvés a kölcsönös nyitottság és folyamatosság érvényesítésére.
- A kapcsolattartás elve.
- Az intézmény gyermekközpontú szemléletén alapuló, jól összehangolt nevelési gyakorlat segíti az átmenetet a gyermek számára az új közösségbe való beilleszkedéshez.

Óvoda - iskola

A kapcsolattartás feladatai

- Az óvodapedagógusok és tanítónők közötti eszmecsere lehetőségének biztosítása.
- Az óvodapedagógus biztosítja, hogy a gyermek közvetlen tapasztalatokat szerezzen az iskoláról egy-egy látogatás vagy szervezett program alkalmával.
- Az óvodapedagógus figyelemmel kíséri a gyermek iskolai beilleszkedését, és átadja saját nevelőmunkájának tapasztalatait.
- Konzultációk szervezése az óvodából iskolába érkező gyermek beilleszkedéséről és előmeneteléről.

A kapcsolattartás elve

A két intézmény kapcsolatát a kölcsönös nyitottság és bizalom, a pedagógusok együttműködése, nevelőpartneri viszony kialakítása, a nevelőmunka összehangolása jellemezze, amely elősegíti a gyermek zökkenőmentes, zavartalan iskolába lépését.

Civil szervezetek: Idősek otthona - óvoda

A kapcsolattartás feladatai

- Különböző ünnepek alkalmával az idősek köszöntése.
- Az időskorúak tiszteletére nevelés.
- Megbecsülésünk jeleként kisebb ajándékok barkácsolása a gyermekekkel.

A kapcsolattartás elve

- A városrészben élők összetartozás érzésének erősítése, lokálpatriotizmus
- A gyermekben alakuljon ki az idős emberek iránti tisztelet, megbecsülés.

Óvoda-közművelődési intézmények

A kapcsolattartás feladatai

- Látogassanak el a könyvtárba, ahol az óvodapedagógus felkelti a gyermek érdeklődését a könyvek és a könyvtár iránt.
- Nézzenek meg olyan kiállításokat a múzeumokban, amely felkelti a gyermek érdeklődését, életkoruknak megfelelő szinten.
- Látogassanak ki a Vadasparkba, ahol a környezetvédelmi nevelésben kitűzött feladatok megvalósítására nyílik lehetőség.
- Szervezzenek látogatást színházba, bábszínházba, ahol erkölcsi érzelme, esztétikai fogékonysága fejlődik, formálódik magatartásuk.

A kapcsolattartás elve

A folyamatos együttműködés elősegíti a nevelési feladatok sokoldalú megoldását, mely során a gyermek esztétikai élményhez jut, képessé válik a művészetek befogadására, jó alapot képez az általános műveltség kialakulásához.

Az óvodai nevelőmunkát és a családi nevelést segítő intézmények

- Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Pedagógiai Oktatási Központ
- Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Miskolci Tagintézménye
- Miskolci Egyesített Szociális, Egészségügyi és Gyermekjóléti Intézmény
- Egészségügyi Szolgáltatók

A kapcsolattartás feladatai

- Az óvoda vegye igénybe a Szakszolgálat szolgáltatását a problémás helyzetekben, bizonytalan iskolára való alkalmasság esetén.
- Évente látogassa a gyermekeket orvos, fogorvos végezzenek szűrővizsgálatot.
- A védőnők havonta kövessék figyelemmel a higiénés nevelést, a testi-lelki fejlődést.
- Logopédus mérje fel a gyermek beszédfejlettségét, a beszédhibás gyermeket külön foglalkozásokon fejlessze. Végezze el az év elején szükséges szűréseket a tankötelesek körében. Az eredményről egyeztessen az óvodapedagógusokkal.
- A testi betegségekkel küzdő gyermeket gyógytornász segítse a gyógyulásban.
- Szponzorok támogatásával óvodai rendezvények, gyermekprogramok szervezése.
- A MESZEGYI szociális munkatársa rendszeresen látogasson el intézményünkbe és kövesse figyelemmel a szociális segítségnyújtás lehetőségeit.

A kapcsolattartás elve

Tartsák szem előtt, kísérik figyelemmel a gyermek fejlődését, fejlettségét, segítsék az esetleges elmaradások felismerését, majd korrekcióját.

Irodalomjegyzék

- Agárdi Sándor: Praktikum az óvodai és általános iskolai környezeti neveléshez mindenkinek
- Bauer Gabriella: Az óvodai irodalmi nevelés módszertana
- Becsy Bertalan Sarolta: Az óvodai foglalkozások módszertana
- Bihariné dr. Krekó Ilona – Konczler Gyuláné dr.: Útmutató a tevékenységközpontú óvodai nevelési programhoz Természet – társadalom – ember
- Boza Erzsébet: Útmutató a tevékenységközpontú óvodai nevelési program művészeti tevékenységéhez vizuális komplex foglalkozásainak szervezéséhez, Epochális rendszerű tanulási folyamat az óvodában Debrecen 1996.
- Fábián Katalin: Útmutató a tevékenységközpontú óvodai nevelési program ünnepek, ünnepélyek, megemlékezések tervezéséhez
- Fábián Katalin: Útmutató a tevékenységközpontú óvodai nevelési program; A tevékenységeken alapuló szokásrendszer kialakítása, a gondozás és az egészséges életmódra nevelés az óvodában
- Forrai Katalin: Ének az óvodában
- Havas Ferenc: A környezeti nevelés célja
- Dr. Kovács György: Óvodapedagógia
- Kovács Lajosné: Vigyázok rád
- A természet szeretete és a magyar nyelvi nevelés; Környezeti nevelés az iskolarendszer egészében és az óvodában Természet- és környezetvédő Tanárok Egyesülete
- Kunos Andrásné: Az óvodai testnevelés mozgásrendszere és feldolgozása
- Német Imre – Némethné Katona Judit: Zöld kalandra fel! Óvodai nevelési program 1989. Az óvodai nevelés országos alapprogramja Művelődési és Köznevelési Minisztérium
- Porkolábné Balogh Katalin: Kudarccal az iskolában
- Szarkáné H. Valéria: Az óvodai ének-zene foglalkozások módszertana
- Dr. Szemán Józsefné: Útmutató a tevékenységközpontú óvodai nevelési program matematika komplex foglalkozásainak szervezéséhez
- Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában
- Turi Edéné: Gyermekirodalom és anyanyelvi nevelés